

Приложение № 2 към Условията за кандидатстване

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР (ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ) шрифт Times New Roman 12, междуредие 1,15	
1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР <i>(не повече от 2 страници)</i>	
1.1. Информация за територията и населението на МИГ:	
- Списък на общините, обхванати от МИГ;	„МИГ Пещера Брацигово“ Обхваща територията на две общини – Пещера и Брацигово.
- Списък на населените места, обхванати от МИГ;	В община Пещера населението към 31.12.2020 г. е 17329 жители. Населените места са както следва: гр. Пещера (15452); Село Радилово (1221); село Капитан Димитриево (652); село Св. Константин (4). В община Брацигово населението към 31.12.2020 г. е 8349 жители. Населените места са както следва: град Брацигово (3675); село Исперихово (1911); село Бяга (1230); село Жребичко (50); село Козарско (714), село. Розово (363); село Равногор (406). Общият брой на жителите обхванати от МИГ Пещера, Брацигово към 31.12.2020 г. е 25 678 души. Преобладаваща част от населението е съсредоточена в общинските градове.
- Брой жители на населените места, обхванати от МИГ.	25 678
1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:	

МИГ Пещера, Брацигово Обхваща територията на две общини – Пещера и Брацигово. Общата площ на територията е 364.43 кв. км.

Община Пещера е разположена в Западнородопската част на Осоговско-Родопската зона. Тя се намира в южната част на Пазарджишка област и попада в Южният централен район на планиране. В община Пещера населените места са сравнително малко на брой. В град Пещера населението е 15 452 души и това представлява 89 на сто от общият брой на жителите. Село Радилово е сравнително голяма населено място с 1 221 жители. На територията на община Пещера се намира и най-малкото населено място в България. Село Свети Константин е курортно селище и се намира на 18 км от град Пещера на 1 350 метра надморска височина. С Указ № 107 от 08.05.2019 г. на Президента на Р България се създава ново населено място – село Свети Константин. През месец януари 2021 г. комисия назначена от Областния управител на Пазарджик се определят границите на новото териториално образование. Постоянно живеещите в селото са 4 жители.

По територия община Пещера е най-малката община в област Пазарджик с площ от 135.43 кв. км, което представлява 3% от територията на област Пазарджик.

В община Брацигово населените места са седем, като населението в общинският център е 44% от общият брой. Две са най-големите села в общината: с. Исперихово и с. Бяга. Община Брацигово е разположена между низинната и планинска територия в Западнородопската част на Осоговско-Родопската зона. Заема територия от 229 кв. км, което представлява 5.3% от територията на област Пазарджик.

Релефът е хълмисто-планински. Общината обхваща южните склонове на Бесепарските ридове на Западните Родопи, северните склонове от Баташкия дял на Западните Родопи и югоизточните склонове на Западнородопския рид Къркария (Снежанка).

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията:
(не повече от 3 страници)

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2:

За постигане на висока степен на информираност, консултиране и задълбочаване на партньорството се проведе широк обхватна информационна и обучителна кампания, която включваше следните дейности:

Проведени са **6 еднодневни информационни срещи** за запознаване на местната общност с подхода ВОМР и въвличане на заинтересованите страни в подготовката на Стратегията на МИГ. Минималният брой участници ВОМР бе 20 на брой. Те бяха проведени съответно на: 16.05.2023 г.; 29.05.2023 г.; 31.05. 2023 г. в Пещера; 19.06.2023 г. в с. Капитан Димитриево; 23.06.2023 г.; 26.06.2023 г. На проведените информационни срещи присъстваха представители на целевите групи и заинтересовани страни.

Проведени са **2 еднодневни информационни конференции**. На първата конференция проведена на 17.05.2023 г. пред 54 представители на местната общност са представени възможностите на много фондовото финансиране на Стратегията, както и добри практики и успешно реализирани проекти от прилагането на подхода ЛИДЕР в България през изминалият период. На втората информационна конференция (16.08.2023 г. 60 броя участници) бе представена разработената интегрирана много фондова стратегия на „МИГ Пещера Брацигово“.

Проведени са **2 еднодневни обучение** (12.07.2023 г. и 27.07.2023 г.) за 26 местни лидери в които взеха участие представители на различни сектори – публичен, бизнес и граждански. Основна цел на проведените обучения беше информиране и изграждане на общностния капацитет за работа в контекста на похода ЛИДЕР/ВОМР.

За екипа на МИГ и управителния съвет са проведени **8 еднодневни обучения** (21.06.2023 г., 28.06.2023 г., 30-6.2023 г., 17.07.2023 г., 31.07.2023 г.). С обученията се цели да се изгради административен капацитет за прилагане на много фондова стратегия за водено от общностите местно развитие на МИГ, като бяха обхванати множество и разнообразни теми относно: Стратегическо планиране в рамките на ВОМР с много фондово финансиране, Управление на Стратегия в рамките на ВОМР и изграждане на административен капацитет и бизнес планиране.

Проведеха се две публични обсъждания на Стратегията за ВОМР на 22.04. и 24.04. 2025 г. в град Пещера. На обсъжданията присъстваха всички заинтересовани страни на крайният вариант на Стратегията, а именно: местна власт, НПО, уязвими групи, клубове, земеделски стопани, неземеделски бизнес и услуги. Беше дадена възможност са се изразят мнения и променят /допълват различни текстове от документа.

В процеса на обществени обсъждания и обучения бяха представени 85% от групите заинтересовани страни, идентифицирани в анализите.

На 28.04.2025 г. Общото събрание на сдружението прие окончателният вариант на Стратегията за ВОМР на „МИГ Пещера Брацигово“ за периода 2023 – 2027 г.

Стратегията за ВОМР е в пълно съответствие с Националната програма за развитие „България 2030“. Документът определя визията за развитие на България до 2030 г., три стратегически цели, за чието изпълнение групира пет области (оси) на развитие и 13 национални приоритета. Определени са 3 основни цели на националната политика за развитие: Ускорено икономическо развитие; Демографски подем; Намаляване на неравенствата.

Стратегията на „МИГ Пещера Брацигово“ е съобразена също така и с приетата визия, приоритети и цели, които определят рамката за реализация на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен Централен район – **„Южен Централен Район - привлекателно място за живеене, бизнес и туризъм, с подобри условия за комуникация и съхранено природно, и културно наследство“**.

Разработената стратегия съответства на приетите стратегически документи от община Пещера и община Брацигово, които са разработени и приети в техните Интегрираните планове за развитие за периода 2021-2027 г.

За община Пещера са очертани четири приоритета: Икономическо развитие, чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на предприемачеството, стимулиране на инвестициите в иновации, неутрални към климата производства, туризъм и селско стопанство; Подобряване на социалната среда; Подобряване на екологичната инфраструктура ; Балансирано териториално развитие. Всяка от целите е подкрепена с приоритети и мерки.

За община Брацигово са открити следните приоритети за новия програмен период: Ускорено икономическо развитие чрез ефективно използване на ресурсите и местния потенциал, привличане на инвестиции, иновации и в нови технологии за повишаване на конкурентоспособността; Демографски подем чрез насърчаване на образованието, социалното включване, духовното развитие, съхранени традиции и културно наследство; Интегрирано териториално развитие и намаляване на неравенствата

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията:

В процеса на идентифициране на заинтересованите страни, чрез метода на анкетирането беше получена информация от 181 на брой физически и юридически лица представители на местната общност, избрани на случаен принцип, от които: 18% представители на органите на местно самоуправление; 15% са представители на неформални граждански организации и НПО; 67% представител на местния бизнес. В резултат на проучването бяха направени следните изводи: обхванати са широк кръг от

характерните за района физически и юридически лица, което е фактор за обективна оценка относно заинтересованите страни с потенциал за включване в изпълнението на бъдещата Стратегия за ВОМР; голяма част от активните граждани на територията на МИГ са образовани и информирани хора, които заявяват интерес към изпълнение на Стратегията за ВОМР; налице е необходимата критична маса от заинтересовани страни във възрастовата граница до 60 години (представяват 95% от всички анкетираните), способни да реализират Стратегията

По време на проведените мероприятия активно участие взеха представители на следните групи заинтересовани страни: **Публичен сектор:** кметове на населени места, общински съветници, служители на общинска администрация, служители на социални служби, училища и детски градини. Тази целева група взе активно участие при обсъждането на мерките свързани с обновяването на инфраструктурата, на мерките по оперативните програми със социална насоченост; **Стопански сектор:** земеделски производители; представители на микро, малки и средни предприятия в сферата на търговията, преработващата промишленост, услугите. Тази група активно се склочи при обсъждането на частните мерки по СПРЗСР, а също така и по оперативната програма насочена към иновации; **Нестопански сектор:** представители на НПО, читалища, спортни клубове, неформални граждански организации, активни граждани, младежи, жени, представители на малцинствени общности от уязвимите групи. Тази група се включи активно в обсъжданията на Стратегията и при определянето на критериите за избор на подадените от тях проекти.

Идентифицираните групи заинтересовани страни, които бяха включени в процесите на информиране, консултиране, обсъждане, обучение и разработване на Стратегията за ВОМР на „МИГ Пещера Брацигово“ са: местна власт; земеделски стопани; предприятия на ХВП и преработващата промишленост; секторите търговия, услуги, строителство; читалища, образователни институции; НПО в сферата на спорта и младежките дейности; физически лица с интереси за развитие на територията; представители на малцинствени общности и уязвими групи.

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията: (не повече от 10 страници)

3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване:

Социално-икономическо развитие на територията на „МИГ Пещера Брацигово“

Социални тенденции: По данни на НСИ към 31.12.2017 г. населението, което живее на територията на двете общини – Пещера и Брацигово е 26 582 души. Динамиката в броя на населението е изследван за петгодишен период и данните сочат, че към 31.12.2020 г. общият брой на населението вече е 25 678 души или това представлява спад от близо 3 на сто спрямо 2017 г. Данните сочат, че с по-бърз темп се обезлюдява община Брацигово. За разглежданият период спад на населението е с 5.7 на сто или в абсолютни стойности – с 495 души по-малко. Темповете на намаляване на населението

в община Пещера са по-ниски – спад от 5.1 на сто за 2020 г. спрямо 2017 г. В абсолютни стойности това представлява 916 души.

Гъстотата на населението на територията на МИГ Пещера-Брацигово по данни на НСИ към 31.12.2020 г. е 69.77 жители на кв. км, като за община Пещера, чиято територия е по-малка този показател е 126.67 жители на кв. км. За община Брацигово този показател е 36.01 жители на кв. км.

Естественят прираст на населението на територията на МИГ е отрицателен през целият разглеждан период. Механичният прираст на територията на МИГ е с положителна стойност през 2020 г. Като цяло може да се направи извода, че територията на „МИГ Пещера Брацигово“ се отличава с интензивна миграция, която е насочена към големите икономически центрове не само в страната, но и в чужбина. Трайна е тенденцията за напускане на общините от хора в трудоспособна възраст, които търсят препитание извън границите на общините.

Етническата структура на населението на територията показва тенденция на намаляване в абсолютни стойности на ромската етническа група, но в относителен дял се запазва техният дял. Според данни от преброяването в община Пещера 713 души са се самоопределили за роми (4.8%), а в община Брацигово – 235 души (3.2%). Налице е висок риск от бедност и социална изолация на цели групи хора, който се дължи на ниската заетост на трудоспособното население, сравнително високата безработица, ниската образователна степен, ниски доходи. *Нужди: Проблем е прибирането и задържането на подлежащите на задължително образование деца. Има необходимост от повишаване на качеството на учебния процес.*

Населението на територията на МИГ има следната възрастова характеристика: Община Пещера (58% са в трудоспособна възраст; 21% в надтрудоспособна възраст и 17% в подтрудоспособна възраст); Община Брацигово (56% са в трудоспособна възраст; 30 % в надтрудоспособна възраст и 14% в подтрудоспособна възраст). За двете община преобладават жените в надтрудоспособна възраст. *Нужда: Характеристиката на населението от една страна и устройството на територията, от друга, формират необходимост от осигуряване на повече услуги до хората от територията чрез разкриване на нови и разширяване на периметъра на съществуващите. Необходими са системни грижи за противодействие на риска от бедност и изолация.*

Образователното равнище на територията на „МИГ Пещера Брацигово“ отговаря на средните показатели за страната. Тенденцията е на намаляване на броя на учениците на територията на МИГ. През учебната 2020/2021 г. общият брой на учениците на територията на МИГ е 1787 на брой, а за 2023/2024 г. те намаляват с 16%. Въпреки това ранното напускане на образованието или липсата на образование е пречка за икономическия растеж и заетост. Недостатъчната квалификация и умения на младите хора, напускащи преждевременно образователната система, водят до намаляване на тяхната производителност и конкурентоспособност и създават сериозни проблеми на пазара на труда.

Осигурена и първична доболнична помощ на населението, лекарски и/или зъболекарски кабинети и то основно в градовете и само някои села. В 4 населени места няма лекарски практики, а кметовете посочват, че разстоянието до най-близката практика е между 2 и 15 км. *Нужда: Осигуряване на мобилни здравни услуги е вариант за подобряване достъпа на населението до тях.*

Социалните услуги са добре развити в общността на територията на МИГ. През последните години нараства техният обхват, каквито са „Домашен социален патронаж“, обществени трапезарии, Центрове за обществена подкрепа на деца в риска. Съществуват планови документи за интеграционни дейности на малцинствата, но на практика те са неосъществими поради ред причини: сегрегация на малцинствата, бедност, неграмотност, съответно – социално изключване. *Нужди: Необходимо разширяване на капацитета на услугите с цел покриване на 100% от нуждаещите се от социални услуги, като се има предвид факта, че ежегодно се увеличава застаряващото население, нараства броя на самотните хора и на децата в риск, а също така и на хората с увреждания.*

Пазарът на труда на територията на „МИГ Пещера-Брацигово“ е негативно повлиян от демографските процеси, при ясна перспектива за изостряне на отрицателните им въздействия още в средносрочен период. Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в двете общини освен демографската криза са слабата инвестиционна активност, липсата на работни места и най-вече несъответствието между професионалната квалификация на свободната работна сила и пазара на труда. Наблюдава се дефицит на квалифицирана работна ръка и на регионално ниво (в райони намиращи се далеч от индустриални и административни центрове, планински райони) и на под отраслово ниво (за някои професионални тенденции и професии). За община Пещера коефициента на безработица е 4.5%, като от тях 47.6% са безработни без професия и с ниска квалификация. Продължително безработните представляват 8.48% от общият брой безработни. В община Брацигово коефициента на безработица е 7.1% с тенденция на намаляване. Тези, които са без образование и квалификация са с висок относителен дял – 56.4%. Продължително безработните представляват 8.48% от общият брой безработни. И за двете общини е характерно: висок дял на безработни до 30 години – над 40% от тях нямат умения и квалификация; по-висок дял на жените в общата безработица – над 60%. *Нужди: Необходима е подкрепа на достъпа до заетост за търсещите работа и неактивните хора с ефективни инициативи, подобряване на качеството на работната сила, интегриране на младите хора към образование и обучение и към пазара на труда, както и мерки за стимулиране на активното стареее и подобряване на институционалната рамка на политиката за насърчаване на заетостта и самонаемането. Също е необходимо приоритетно насочена активната политика на пазара на труда към групата на неактивните лица, в т.ч. към безработните лица от маргинализираните групи от населението, групите с ниско образование и без квалификация и недостатъчна активност на пазара на труда. Акцента също така*

трябва да е насочен към създаване на нови работни места и действия за приобщаване на икономически неактивните лица към пазара на труда и живот на територията.

Територията на „МИГ Пещера Брацигово“ е с богато архитектурно-историческо наследство, добре развита читалищна и културна дейност, покриваща цялата територия с развити културните дейности за млади и възрастни в различните видове изкуства. Връзките с местната общност са запазени, за което способстват 9 читалища, центрове за просвета, информация и събития, които съхраняват традициите на етносите. *Нужди: Част от културният календар има потенциал да привлече гости на територията, но при обсъжданията със заинтересованите страни беше изразено мнение, че е необходима промяна в подхода на провеждане на събития, подобряване на маркетинга за привличане интереса към територията.*

Икономически тенденции: Икономиката на територията на „МИГ Пещера-Брацигово“ е с индустриално-аграрна структура. Структуроопределящите отрасли са химическата, винарската, обувната, шивашката и дървообработващата промишленост.

На територията на община Пещера през 2017 г. функционират 738 дружества, които имат размер на нетните приходи от 605 442 лв. Произведената продукция е в размер на 679 119 хил.лева, като са направени разходи в размер на 619 691 хил.лв.

Икономическата ситуация в общината значително се подобрява, като през 2021 г. оперират 673 дружества или с 9 на сто по-малко. За сметка на това нетните приходи се увеличават с 44 на сто и възлизат на стойност 876 873 хил.лв. Произведена е продукция на стойност 802 443 хил лв. като са направени разходи в размер на 848 598 хил лв. По тези показатели ръста през 2021 г. е съответно с 35% и 37 на сто.

Структурата на фирмите, които оперират на пазара е сравнително балансирана. Близко 92 на сто от фирмите са микропредприятия със заети до 9 души. Те осигуряват 10.5 на сто от приходите от стопанска дейност в общината. Малки предприятия са 42 на брой (6%) и осигуряват приходи от 117 239 хил. лева. това представлява 12.3 % от приходите на общината. Големите и средни предприятия са 10 на брой и техният дял в приходите, които се формират от стопанска дейност в общината са 77.2 на сто.

На територията на община Брацигово през 2017 г. функционират 294 дружества, които имат размер на нетните приходи от 29 946 лв. Произведената продукция е в размер на 20 086 хил. лева, като са направени разходи в размер на 29 493 хил. лв.

Икономическата ситуация в общината значително се подобрява, като през 2021 г. оперират 266 дружества или с 10 на сто по-малко. За сметка на това нетните приходи са увеличени с 20 на сто и възлизат на стойност 35 867 хил. лв. Произведена е продукция на стойност 24 728 хил. лева, като са направени разходи в размер на 35 203 хил. лв. По тези показатели ръста през 2021 г. е съответно с 25% и 20 на сто.

В община Брацигово развиват дейност предимно микро и малки фирми. Близко 95 на сто от опериращите фирми са в категорията „микро“ и брой на заетите до 9 човека. Те осигуряват 63 на сто от приходите от стопанска дейност в общината – 24 783 хил. лева.

Малките фирми, които осигуряват заетост от 10 до 49 души са 12 на брой. Приходите от тяхната дейност са 14 017 хил. лева (27%).

За 2021 г. се отчита увеличаване на Дълготрайните материални активи (ДМА) в община Пещера с 80% спрямо базовата 2017 г., което е за сметка на инвестиции в преработващата промишленост, които отчита ръст от 86%. DMA в сектор „Селско стопанство“ през 2021 г. отчита ръст от 30%, но са с малък обем – 29 909 хил. лева. В община Брацигово стойността на DMA през 2021 г. отчита спад спрямо 2017 г. с 22 на сто, което се дължи на сив в преработващата промишленост. Сектор „Селско стопанство“ регистрира ръст от 27% но при ниски базови нива. *Нужди: Приносът на МИГ Пещера Брацигово следва да е с насоченост подпомагането най-вече на микро- и малките бизнес структури, които са силно уязвими от пазарната конюнктура и без подкрепата на политиката за развитие на селските райони не би могла да планира инвестиции и развитие.*

Промисленост и услуги: Икономиката на територията е със сравнително ниска степен на диверсификация. Развит е първичния сектор, който създава добавена стойност. Икономиката на територията на МИГ се развива на базата на наличните местни ресурси и традиционни производство. Промислеността е преди всичко лека и е един от основните отрасли за икономиката. Преобладават предприятията в сферата на хранително-вкусовата промишленост, дървообработващата, обработката на кариерни материали и минерални суровини, производство на козметични и лекарствени препарати и пластмасови изделия. Развитието на неземеделските сектори е ограничено поради високия инвестиционен риск и разходи, както и от наличието на качествена работна сила.

Сферата на услугите е сравнително добре развита, но не навсякъде има покритие съобразно нуждите на населението. Предлагат се стоки от първа необходимост, липсва предлагане дори на стандартни услуги поради ограниченото търсене и най-вече нерентабилност. *Нужда: Проблемът от години е в липсата на иновативни подходи в предлаганите услуги за обхващане на цялата територия на МИГ.*

Селско стопанство

Растениевъдство: Селското стопанство има много важно място в икономиката на община Пещера. Като обща характеристика, територията на общината е с многообразен релеф, което е предпоставка, при подходящи почви и микроклимат, за развитие освен на традиционно земеделие, с известните ни от времето култури и животновъдство, но и за развитие и на алтернативно земеделие - медицински култури и билки по програмата за развитие на алтернативно земеделие. Преброяването на земеделските стопанства през 2020 г. от МЗХ сочи следната характеристика на селското стопанство в община Пещера: Броят на стопанствата общо е 321, като ИЗП на отрито е 3 885.9 ха; Обработваемата земя е 2 430.5 ха, като тя се обработва от 213 стопанства; Преобладава отглеждането на зърнено-житни и технически култури, като те обхващат 72% от обработваемата земя; Близо 165 стопанства се занимават с отглеждането на трайни насаждения и те заемат площ от 134.9 ха. Площите с винени

лозя за 2021 г. са 54.3 ха с тенденции да се развиват; Сравнително слабо е развито производството на зеленчуци; Сравнително постоянен е размера на площите заети с маслодайна роза. През 2017 г. те заемат 21.4 ха, а през 2021 г. – 21.3 ха.

В община Брацигово планинските и полупланински условия на релефа определят приоритетното развитие на животновъдството и ограничените възможности на растениевъдството в някои райони. Земеделските земи в планинската част са предимно разпокъсани и маломерни, труднодостъпни и с големи наклони. Преброяването на земеделските стопанства през 2020 г. от МЗХ сочи следната характеристика на селското стопанство в община Брацигово: Броят на стопанствата общо е 570, като ИЗП на отрито е 4 308.4 ха; Обработваемата земя е 1738 ха, като тя се обработва от 471 стопанства; Преобладава отглеждането на зърнено-житни и технически култури, като те обхващат 69% от обработваемата земя; Близко 159 стопанства се занимават с отглеждането на трайни насаждения и те заемат площ от 134.5 ха; Сравнително слабо е развито производството на зеленчуци. Отчетени са 257 стопанства, които обработват 140.3 ха земя. През последните години се развива динамично производството на билки и маслодайна роза.

Тенденциите в последните години са в посока на диверсифициране на производството и увеличаване на дела на култури от чувствителните сектори.

Растениевъдството на територията на „МИГ Пещера Брацигово“ има сравнително ограничено развитие, поради почвено- климатичните условия и планинския и полупланински релеф. Въпреки това има възможност за отглеждането на трайни насаждения и лозя, а отглеждането на картофи и традиционно за района. Добивите от селскостопански дейности през последните години са незадоволителни, а изкупуването на продукцията е неорганизирано и на ниски цени. Поради тази причина по - голямата част от земеделските земи не се обработват и се превръщат в ливади и пасища. *Нужда: Пренасочване на стопанствата към нови видове култури, различни от зърнено-житните и технически, генерира нуждата от нови видове земеделска техника, която да е приспособена към нуждите на фермерите и спецификата на територията. Новите местни продукти имат нужда от пазарна реализация и интегриране на производителите им в хранителната верига. Възниква необходимост от преработка на плодове и зеленчуци, което допринася за увеличаване на добавената стойност. Изхождайки от тези потребности, СВОМР на МИГ Пещера Брацигово предвижда мерки и индикатори, които ще дадат предимство на задоволяването им.*

Животновъдство: На територията на МИГ има добри условия за развитие на животновъдството. То е съсредоточено предимно в малки животновъдни ферми, но в същото време функционират и пет големи ферми за отглеждане на свине. На територията на МИГ е развито птицевъдството, като броят на стопанствата 91 и отглежданите птици са близо 300 хиляди.

Предпоставки за развитие съществуват в двете общини поради факта, че ливадите и пасищата представляват значителен дял от общата ИЗП. В община Пещера

постоянно затревените площи са 1 320.3 ха, като преобладават общинските. Това дава възможност за развитие на местното говедовъдство и овцевъдството. Според данните от преброяването на стопанствата функционират 43 говедовъдни стопанства с общ брой на животните 2 505. Дребни преживни животни се отглеждат 22 стопанства и общият брой на животните е 1378. В община Брацигово условията за развитие на пасищно животновъдство са много по-добри. Постоянно затревените площи са 2 435.2 ха. Стопанствата, които отглеждат дребни преживни животни са 57, а броят на животните е 3363.

Като цяло броят на отглежданите животни в община на територията на МИГ намалява. Това се дължи на следните причини: висока себестойност на произвежданите фуражи, ниски изкупни цени на произведената продукция, високи цени на ветеринарните услуги, нередовни и забавени плащания от преработвателните предприятия, нарушения породен състав на стадата, недостатъчната квалификация на заетите в сектора, както и високите европейски изисквания и стандарти за отглеждане на животните. *Нужди: Инвестиционните нужди на животновъдите са свързани с изграждането на нови обори за отглеждане на животните, внедряването на системи и иновации, които да водят до постигане на стандарти за качество на продукцията, техника позволяваща автоматизация и подобряване обслужването на животните.*

Биоразнообразие и горски ресурси: Територията на „МИГ Пещера Брацигово“ разполага с обширен горски фонд. Според последните публикувани данни от НСИ, горските територии са както следва: Община Пещера – 6067.30 ха; Община Брацигово – 11 432.41 ха. Това създава предпоставки за развитие на дърводобивна промишленост. Горският фонд се управлява от ДГС Пещера, което включва землищата на общините Пещера и Брацигово. ДГС Пещера ДП обхваща всички площи от горския фонд в землищата на 10 кметства.

Кметствата са обхванати от две общини: община гр. Пещера - гр. Пещера и селата Капитан Димитриево и Радилово; община гр. Брацигово - гр. Брацигово и селата Равногор, Бяга, Розово, Исперихово, Козарско и Жребичко. Релефът на стопанството в по - голямата си част е планински и малка част хълмисто - предпланински и равнинно - хълмист. Средната надморска височина е 978,0 метра. Основните дървесни видове, които се срещат са черен и бял бор, дъб, бук, ела и смърч. От храстите са разпространени основно шипката, леската, дряна и люляка.

На територията на „МИГ Пещера Брацигово“ има богата флора и фауна и интересни природни забележителности. За подобряване състоянието на околната среда и съхраняване на природните дадености е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване екологичната култура на населението. *Нужда: При обсъждане на проблемите в горския сектор, голяма част от заинтересованите страни изразиха необходимостта от възстановяване и опазване на горските ресурси с цел поддържане на природния баланс и генериране на добавена стойност, което е възможно чрез включване на мерки свързани с развитието на горския фонд в СВМОР.*

При обсъждане на защитените зони, голяма част от заинтересованите страни посочиха факта, че информацията за тях и възможностите за стопанска дейност, при спазване на законодателството, са малко известни.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:

Заинтересованите страни от местната общност са идентифицирани чрез проучване и анализ. Те са структурирани на база принадлежност към секторите и ползи от развитието на територията. Проучването показва, че заинтересованите страни са с различен интерес, включване и степен на участие в процеса на вземане на решения при разработване на СВМР. Заинтересованите страни по сектори са сегментирани както следва:

- Публичен сектор – общинска администрация и общински съветници, изборни длъжности в населените места на територията;
- Стопански сектор – земеделски производители под различна юридическа форма, МСП от ХВП, услугите, строителството, предприятия от сферата на преработващата промишленост, търговията и туризма;
- Нестопански сектор – сдружения на територията (в сферата на образованието, спорта, младежки дейности), читалищна настоятелства, представители на малцинствени общности и уязвими групи, физически лица.

3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности:

По данни на НСИ от преброяването 2021 г., на територията на МИГ, 4.8% от населението на Пещера се самоопределя като представител на ромския етнос, а за Брацигово този показател е 3.2%. Тази група не успява да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката и стават жертва или попадат в ситуация на риск от маргинализиране и социално изключване. Причините за това са различни и разнообразни като: живот в крайна бедност или ниски доходи и материални лишения; влошени финансови условия; социални и психологически фактори; недостъпна среда; здравни и възрастови проблеми; липса или недостатъчни социални умения и образование; отношение към тях, липса, ограничен достъп или неадекватни услуги. Анализът на демографските данни показва тенденция на оформяне на села, в които ромския етнос доминира. *Потребностите на тази група са свързани със създаване на условия за социално включване чрез образование, работа с родителите за преодоляване на нагласи, осигуряване на трудова заетост за работоспособните.*

На територията на „МИГ Пещера Брацигово“ над 6000 са жителите на възраст над 65 години. Самотно живеещи са 2280 души, а 380 души от различна възраст са с регистрирани увреждания. *В резултат на това близо 25% от населението на*

територията формира силно уязвима група, която се нуждае от допълнителни грижи, както в домашна среда, така и извън нея.

Безработни, и в частност трайно безработни, които доминират във възрастовата група над 50 години (те представляват 49% от общата структура на безработните за 2024 г.) и младежи до 29 години те представляват 11% от общият брой на безработните). Важна характеристика на тези уязвими групи е, че те не притежават необходимите умения за трудова дейност. Данните сочат, че 66% от безработните не притежават квалификация. *Потребностите на тази уязвима група са свързани с осигуряването на траен източник на доходи, какъвто може да се постигне чрез придобиване на квалификация и увеличаване на работните места.*

3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:

СИЛНИ СТРАНИ

- Благоприятно транспортно географско разположение и близост до най-големите административни и туристически центрове – София и Пловдив, АМ „Тракия“. Добри транспортни връзки.
- Благоприятни природно-климатични дадености, наличие на условия за развитие на животновъдство и био земеделие;
- Наличие на горски площи на територията на МИГ, характеризиращи се с висока лесистост. Наличие на множество защитени дървесни видове;
- Особено висока социална функция на горите – местното население има традиции да събира недървесни продукти в горите с цел подпомагане на доходите си.
- Съхранена природна среда в района, незамърсена и не увредена околна среда;
- Богато природно и културно наследство ;
- Наличие на предпоставки за развитие на туризма;
- Наличие на площи в обхвата на Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000.
- Добре развита и материално обезпечена образователна инфраструктура.
- Устойчива селищна мрежа с изградена техническа, транспортна и социална инфраструктура. Натрупан опит и традиции в обувна, дървообработваща и шивашка промишленост.
- Ефективна и разнообразна система от социални дейности и услуги;
- Развити медицински и стоматологични услуги.
- Опит в изготвяне и реализиране на проекти с европейско съфинансиране и други донори;
- Мултикултурна среда – мирно съжителство на групи от различни етноси.

СЛАБИ СТРАНИ

- Лошо състояние на общинските пътища, на пешеходните алеи и тротоари, затруднен достъп за хора с увреждания, липса на велосипедни пътеки и алеи;
- Неизползван потенциал за развитие на туризма и културно наследство. Слаба активност на организациите в сектора, слаба реклама и популярност на територията. Липса на туристически продукт, който да задържа туриста повече от ден, вкл. места за настаняване.
- Затруднен достъп до голяма част от културно-историческите обекти, липса на инфраструктура за достъп.
- Наличие на нерегламентирани сметища.
- Нарастваща безработица сред групите в неравностойно положение на пазара на труда, вкл. продължително безработните. Доминираща е женската безработица.
- Нараства дялът на хората зависими от социално подпомагане;
- Липса на достатъчно свободен капитал за инвестиции и развитие на предприятията;
- Работната ръка на пазара на труда не отговаря на изискванията на бизнеса. Липса на квалифицирани кадри;
- Отлив на млади квалифицирани специалисти в други по-големи градове и в чужбина.
- Нисък дял на инвестиционните разходи за иновации, нови технологии и ноу-хау в микро предприятията.
- Нисък образователен статус на представителите на ромската общност, липса на трудови навици, поставящи ги в риск от социално изключване.
- Скрита безработица, особено сред младите хора до 29 г.
- Наличната спортна инфраструктура не отговаря на нуждите на населението.

БЛАГОПРИЯТНИ ВЪЗМОЖНОСТИ

- Използване на възможностите за финансиране от Европейските фондове и ВОМР за развитието на проекти с обществено значение, инвестиции в предприятията и земеделието, опазване на природната среда и културно-историческото наследство;
- Широко навлизане на информационните технологии и иновациите във всички сектори на икономиката;
- Развитие на пазара на труда чрез активни политики, подкрепяни от Европейските фондове;
- Създаване на условия за социално включване на лицата в неравностойно положение (уязвими социални групи, вкл. роми);
- Подобряване състоянието на техническата и социална инфраструктура чрез инвестиции.
- Подобряване на бизнес средата, насърчаване на инвестиционната активност и насърчаване на предприемачеството в т.ч. сред младежи и жени, диверсификация и развитие на експортно ориентирани производства, развитие

на ИКТ и мерки за технологично обновяване и енергийна ефективност и създаване на условия за устойчива заетост.

- Пълноценно използване на наличните природни ресурси чрез насърчаване на инициативи за стимулиране развитието на аграрния сектор /биоземеделие, животновъдство, трайни насаждения и зеленчукопроизводство/и устойчиво горско стопанство.
- Развитие на различни видове туризъм - еко, природно-познавателен туризъм, селски, ловен, риболовен, културно-исторически чрез оползотворяване на наличния потенциал;
- Осигуряване на по-добри възможности за реализация на лицата от различните етнически групи и интегрирането им, чрез пълноценно използване на алтернативни европейски средства.
- Добър потенциал за използване на ВЕИ – слънце, биомаса, вода, вятър.

ПОТЕНЦИАЛНИ ЗАПЛАХИ

- Влошаване на демографските показатели и застаряване на населението. Повишаване на миграционните процеси особено сред младежите.
- Рискът от пазарна или климатична дестабилизация особено за монокултурното земеделие;
- Рискове, свързани с промяна в климата – пожари, наводнения;
- Намаляване на трудоспособното население на територията и съответно ограничаване на работната сила в нея;
- Липса на предприемаческа активност и квалифициран човешки ресурс за внедряване на иновации;
- Задълбочаване на неравенствата в социално-икономическото и културно развитие на административния център и селата.
- Развитие на неекологични производства;
- Неправилно управление на защитените територии и зони и загуба на ценни природни ресурси и видове.

4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия: (не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Стратегията за водено от общностите местно развитие на „МИГ – Пещера Брацигово“ е планов документ, който цели да допринесе за преодоляването на икономическите и социални различия в развитието на територията, чрез целенасочена много фондова финансова подкрепа за съхраняване на спецификата на територията и преодоляване на наличните разнородни проблеми, основани на местните потребности и потенциал. Стратегията допълва политиките на национално, регионално и местно ниво. Тя се стреми да надгради силните страни на територията на община Пещера в социален, екологичен и икономически план, като адаптира политиките към реалните потребности и възможности.

След изготвянето на анализа на силните и слаби страни, на идентифицираните нужди и проблеми, възможностите за развитие на територията на МИГ Пещера Брацигово и потенциалът, с който разполага района, бе структурирана следната визия:

Територията на МИГ Пещера Брацигово - привлекателна за иновации и бизнес, развит туристически и културен център, предпочитано място за живот и труд. Територия, в която хора от различни етнически групи и култури работят заедно и живеят в мир.

Основна цел:

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА „МИГ ПЕЩЕРА БРАЦИГОВО“ ЧРЕЗ СЪХРАНЯВАНЕ НА МЕСТНАТА ИДЕНТИЧНОСТ, ИЗПОЛЗВАНЕ НА НАЛИЧНИЯ ПОТЕНЦИАЛ ЗА ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВО И СТАНДАРТА НА ЖИВОТ, РАЗВИТИЕ НА СИЛНА МЕСТНА ИКОНОМИКА И НАРАСТВАЩА ТУРИСТИЧЕСКА ПРИВЛЕКАТЕЛНОСТ.

Обосновка на основната цел: Основната цел съдържа ангажимента на местната общност да работи за устойчиво развитие на региона. Основната цел на Стратегията съдържа подхода за водено от общностите развитие и адресира заинтересованите страни да работят целенасочено за постигане на по-високо качество на живот. Основната цел е в пълно съответствие на плановите документи и стратегии за разливите на общините.

От многото на брой потребности и нужди на територията на МИГ, като най-важни, които са определени са следните:

- Потребност да се подкрепи предприемачеството, развиващо и опазващо ресурсите на територията. Те са нейното богатство, защото самостоятелно, или в своята съвкупност, създават предпоставки за успешен бизнес и поминък на населението, на устойчива заетост и повишаване качеството на живот.
- Потребност да се подкрепят действия, които се противопоставят на отдалечеността от градския център и на достъпност до услуги и на изолация, действия, които допринасят за по-високо качество на живот, включително и за уязвимите групи.

От тези потребности произтичат и съответно водят до реализация на основната цел следните приоритети:

ПРИОРИТЕТ 1: Стимулиране на инвестиционната активност за постигане на динамична, конкурентноспособна икономика. Реализацията на **Приоритет 1** ще доведе до постигане на следните специфични цели: повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и възможности за укрепване и създаване на устойчив местен бизнес, включително чрез подкрепа за алтернативни дейности; подкрепа за въвеждане на нови иновативни технологии за устойчиво развитие на бизнеса; подобряване на ресурсната ефективност; подкрепа за териториалната идентичност чрез стимулиране на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер. Населението съхранява обичаи и традиции, но те не са превърнати в източник на доходи. Иновациите в местната икономика са подценени. В същото време те са необходими за да се оптимизират процесите на

организация на дейностите, на разнообразяване на продуктова гама и услуги. Предвидените подмерки насочени към изпълнението на Приоритет 1 от СПРЗСР са: „Инвестиции в земеделски стопанства“, „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“, „Инвестиции за неселскостопански дейности“. От програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ – мярка „внедряване на иновации в МСП на територията на МИГ“ с нейните два приоритета – Иновации и растеж и Кръгово икономика. Повишаването атрактивността и интереса към територията ще се реализира чрез изпълнението на мярка от СПРЗСР – Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие.

ПРИОРИТЕТ 2: Развитие на човешките ресурси, качествено образование и социална среда. Специфичните цели, които ще се постигнат чрез реализацията на **Приоритет 2** са: насърчаване на устойчива качествена заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи; приобщаващо образование и образователна интеграция. Целевите групи към които са насочени интервенциите са възрастни и самотни хора, деца и младежи в неравностойно положение, както и групите в изолация. Мерките чрез които ще се реализира Приоритет 2 са: От Програма „Развитие на човешките ресурси“ усилията ще са насочени към прилагането на две мерки – „Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване в пазара на труда“ и „Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите. От Програма „Образование“ допълващото финансиране ще се насочи към мярка „Приобщаващо образование и образователна интеграция.

ПРИОРИТЕТ 3: Подобряване на привлекателността и качеството на жизнената среда. Специфичните цели, които ще се постигнат чрез реализацията на **Приоритет 3** са: подобряване на условията на живо на местната общност; подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и между секторни партньорства за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни за развитието на територията; съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност; превенция и управление на риска; използване на потенциала на културното наследство. От мерките, които ще създадат възможност за реализация на Приоритет 3 са от СПРЗСР: „Инвестиции за неселскостопански дейности селските райони“ и „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаб инфраструктура в селските райони“. От Програма „Околна среда“ ще се прилагат мерките свързани с отпадъци и биологично разнообразие.

Определените приоритети за действие и техните специфични цели ще бъдат реализирани посредством изпълнението на предвидения пакет от мерки и дейности, включващи подготовката, финансирането и изпълнението на конкретни проекти.

4.2. Измерими целеви стойности за резултатите (индикатори):

Индикатори по Регламент (ЕС) 2021/2115

Код	Индикатор	Приложимост / Целева стойност
R.0	Лица, участвали в обучения, инфо срещи, семинари и други дейности с трансфер на знания	Да – 1120 лица (обучения и инициативи по мерки П.Ж.5 и Мярка „Управление, мониторинг и оценката на стратегията и нейното популяризиране“)
R.37	Нови работни места по подкрепените проекти	Да – 26 работни места по мерки П.Г.1, П.Г.2, П.Г.3 П.Г 14
R.41	Население с достъп до подобрени услуги/инфраструктура	Да – 38% от населението (мерки П.Г.6), 10% (П.Г.3)
R.42	Лица, включени в дейности за социално включване	Да – 300 лица (П.Г.6,)
R.40	„Брой подкрепени стратегии за умни села“	Да – 1 брой (П.Ж.5)

Обосновка на избрани индикатори:

Целевите стойности на индикаторите са определени на база на анализ на потребностите, консултации с потенциални бенефициенти, данни от предходния програмен период и планирани бюджети по мерки.

- R.0 – 1120 лица: Очакваният брой участници в обучения и събития е базиран на планиран брой инициативи П.Ж.5.
- R.37 – 26 работни места: Изчислено на база на предвижданията за всяка мярка: П.Г.1 – 10, П.Г.2 – 4, П.Г.3 – 8. П. Г. 14 – 4)
- R.40 - 1 брой (П.Ж.5) предвидено е разработване на самостоятелна стратегия за „умно село“, съобразена с дефиницията по R.40. Документът ще включва анализ и решения за дигитализация, иновации и устойчиво развитие в селските райони. Той ще бъде основа за бъдещи инвестиции и е в съответствие с целите на интелигентния преход.
- R.41 – 38% (П.Г.6) и 10% (П.Г.3)от населението: Базирано на очакваното покритие от инфраструктурните и социални мерки
- R.42 – 300 лица: Приета стойност според обхвата на социалните дейности в мерките и данните за уязвими групи.

Система за мониторинг и оценка на стратегията

МИГ ще прилага вътрешна система за мониторинг и оценка на изпълнението на стратегията. За целта ще се използват следните елементи:

1. Отговорна структура: Управителният орган на МИГ и експерти по мониторинг;
2. Източници на данни: ИСУН, вътрешна база данни, анкетни карти, присъствени списъци, счетоводни справки;
3. Периодичност: Събиране и анализ на данни – ежегодно, с обобщен доклад на всеки 12 месеца;
4. Оценка: Външна междинна и крайна оценка ще се извърши от независим изпълнител;
5. Публичност: Резултатите ще бъдат публикувани на сайта на МИГ и представяни пред общността.

4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР – задължителни и специфични за МИГ:

Вид индикатор	Индикатор / Код по Регламент (ЕС) 2021/2115	Мерна единица	Цел до края на СВОМР	Източник на информация
Изходен	Консултирани потенциални бенефициенти	Брой	120	Дневник/регистър на консултираните от МИГ
	Подадени заявления за кандидатстване по СВОМР за СПРЗСР	Брой	31	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Проекти, финансирани по СВОМР	Брой	31	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти подпомогнати по СВОМР	Брой	31	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
Резултат	Подпомогнати иновативни дейности/продукти/технологии	Брой	5	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Работни места създадени в подпомогнатите проекти / R.37	Брой	26	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Брой подпомогнати предприятия/земеделски стопани	Брой	23	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Проекти за повишаване интереса към територията	Брой	1	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Участници в обучения / R.0	Брой	100	Присъствени списъци от проведени обучения
	Участници в дейности/мероприятия/инициативи организирани от МИГ / R.0	Брой	1000	Присъствени списъци от проведени обучения

	Дейности за придобиване на умения и постигане на обществени нагласи R.0	Брой	20	Годишни доклади на МИГ
	Разработена стратегия за “Умни села” / R.40	Брой	1	Годишни доклади на МИГ
	Население, което се ползва от подобрените услуги/инфраструктура / R.41 и от подобрените услуги	Процент	38%	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
			10%	
	Ползватели – уязвими групи от населението, в т.ч. и малцинства / R.42	Брой	300	База данни МИГ

4.2.2. Индикатори по мерки:

Индикатори по мярка II.Г.1 Инвестиции в земеделски стопанства				
Вид индикатор	Индикатор / Код по Регламент (ЕС) 2021/2115	Мерна единица	Цел до края на СВОМР	Източник на информация
Изходен	Проекти, финансирани по мярката	Брой	10	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти подпомогнати от мярката	Брой	10	
Резултат	Брой подпомогнати стопанства	Брой	10	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	в т.ч. чувствителни сектори	Брой	8	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Проекти свързани с иновации	Брой	2	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Създадени нови работни места / R.37	Брой	10	Сключени договори и счетоводни данни от бенефициенти
Индикатори по мярка II.Г.2 Инвестиции за преработка на селскостопански продукти				

Вид индикатор	Индикатор / Код по Регламент (ЕС) 2021/2115	Мерна единица	Цел до края на СВОМР	Източник на информация
Изходен	Проекти финансирани по мярката	Брой	3	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти подпомогнати по мярката	Брой	3	
Резултат	Проекти за преработка на собствена и/или произведени на територията на МИГ продукти	Брой	3	База данни МИГ
	Проекти свързани с иновации	Брой	1	
	Създадени нови работни места / R.37	Брой	4	Сключени договори и счетоводни данни от бенефициенти
Индикатори по мярка П.Г.3 Инвестиции в неселскостопански дейности				
Вид индикатор	Индикатор / Код по Регламент (ЕС) 2021/2115	Мерна единица	Цел до края на СВОМР	Източник на информация
Изходен	Проекти финансирани по мярката	Брой	7	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти подпомогнати от мярката	Брой	7	
Резултат	Проекти свързани с иновации	Брой	2	База данни МИГ
	Въведени нови производства	Брой	1	База данни МИГ
	Въведени нови услуги	Брой	2	База данни МИГ
	Създадени нови работни места / R.37	Брой	8	Сключени договори и счетоводни данни от бенефициента
	Население, ползващо услуги, създадени в резултат на проектите / R.41	Процент от жителите на територията	10%	База данни МИГ

Индикатори по мярка П.Г.6 Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаб инфраструктура в селските райони				
Вид индикатор	Индикатор / Код по Регламент (ЕС) 2021/2115	Мерна единица	Цел до края на СВОМР	Източник на информация
Изходен	Проекти финансирани по мярката	Брой	6	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти подпомогнати по мярката	Брой	6	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
Резултат	Проекти с инвестиции в социалната инфраструктура	Брой	1	База данни МИГ
	Включени в дейности по изпълнение на проекта местни безработни лица или представители на уязвими групи	Брой	2	База данни МИГ
	Население на територията, което се ползва от подобрената среда / R.41	Процент от населен. На територ.	38%	База данни МИГ
	Ползватели – уязвими групи от населението, в т.ч. малцинства / R.42	Брой	300	База данни МИГ
Индикатори по мярка П.Г.14 Първична преработка на дървесина				
Вид индикатор	Индикатор / Код по Регламент (ЕС) 2021/2115	Мерна единица	Цел до края на СВОМР	Източник на информация
Изходен	Проекти финансирани по мярката	Брой	3	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти подпомогнати по мярката	Брой	3	
Резултат	Проекти за преработка на собствена и/или произвеждани на	Брой	3	База данни МИГ

	територията на МИГ продукти			
	Проекти свързани с иновации	Брой	1	
	Създадени нови работни места / R.37	Брой	4	Сключени договори и счетоводни данни от бенефициенти
Индикатори по мярка II.Ж.5 Дейности за сътрудничество и тяхната подготовка (ЕЗФРСР)				
Вид индикатор	Индикатор / Код по Регламент (ЕС) 2021/2115	Мерна единица	Цел до края на СВОМР	Източник на информация
Изходен	Проекти финансирани по мярката	Брой	2	Информационна система (ИСУН) или база данни на МИГ
	Бенефициенти подпомогнати по мярката	Брой	2	
Резултат	Финансирани проекти в т.ч. популяризиране на културно-историческото и природни наследство	Брой	1	База данни МИГ
	Финансиране на Стратегия за „умни села“ / R.40	Брой	1	
	Успешно приключили проекти	Брой	2	
	Годишен брой туристи, посещаващи туристически обекти	Брой	1800	База данни МИГ
	Участници в съвместни обучения/работни срещи / R.0	Брой	100	Присъствени списъци от проведени обучения

4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията

Планираните дейности за постигане на целите и приоритетите на Стратегията представлява списък от дейности. За всяка една от тях е определен финансов ресурс. За да се достигнат дългосрочните цели на организацията е необходимо да се разработи и изпълнява план за действие, който да определи какво трябва да се прави и в какви срокове. Ролята на планирането е да се увеличат потенциалните бенефициенти с

проекти по подмерките, които са включени в Стратегията за ВОМР. Действията ще са насочени към всички идентифицирани заинтересовани страни.

1. Превръщане на целите в действия включва ефективно планиране на работата на екипа. Предвижда се да се започне с краткосрочно обучение на екипа на МИГ с цел запознаване с изискванията и отговорностите на всеки един експерт. МИГ ще организира и обучение на членовете на Общото събрание на сдружението, с оглед включването им в Комисии за избор на проекти. В двумесечен срок ще бъде разработена недискриминационна и прозрачна процедура за подбор на проекти към стратегията за ВОМР. МИГ своевременно ще публикува на интернет страницата си индикативен график за приемите по съответните мерки от стратегията за ВОМР. УС на МИГ ще взема решение за обявяване на подбор на проекти при съобразяване с индикативния график и ще одобрява покана за прием на заявления от потенциални получатели на финансова помощ. Поканата за кандидатстване, насоките, методиката за оценка, правилата за работа на комисията ще се публикуват на сайта на МИГ и в ИСУН в нормативно определените срокове. В съответствие с изискванията на нормативната уредба, екипът на МИГ ще подготви и представи на УО на СПРЗСР заявление за одобрение на планирани дейности и разходи, за „Управление, мониторинг и оценката на стратегията и нейното популяризиране“. Следващата стъпка е изпълнение на всички административни процедури по реализация на стратегията за водено от общностите местно развитие - информационни кампании, консултации и обучения. Организацията на документооборота на МИГ е от основно значение за успешното прилагане на стратегията за ВОМР, тъй като ще осигурява прозрачност и проследимост на прилагане на процедурите за работа на всички звена на МИГ и ще документира всички процеси, свързани с изпълнението на стратегията. Документацията на МИГ ще осигурява необходимата база данни за взимане на правилни управленски решения от страна на УС и ОС на сдружението.

2. Откриването на приеми за проекти към стратегията за ВОМР. Ще бъде осигурена възможност на всички кандидати да подадат своите проекти. Началната дата на приема, продължителността, начина за определяне на бюджет, се определят по процедурите за изпълнение на СВОМР и в рамките на одобрения и бюджет. Първата година се предвижда да се открие целогодишен прием на проекти по мерките от СПРЗСР, с цел да се даде достатъчно дълъг срок за подготовка на проектните предложения от кандидатите. Следващите години всички мерки ще се отварят за кандидатстване минимум един път годишно при наличие на финансов ресурс. Председателя на УС на МИГ утвърждава за всяка процедура насоки, определящи условията за кандидатстване с проектни предложения за изпълнение на стратегията. Преди утвърждаването, проектите на документите се съгласуват за съответствие с приложимите правила за държавни помощи с министъра на финансите по реда на чл.26 от ЗУСЕСИФ. МИГ ще подпомага кандидатите, като им предоставя разяснения за използване на системата. Ще създаде и поддържа електронен регистър за

постъпилите проекти, в който отразява състоянието и движението на всеки от тях. Регистърът се публикува на електронната страница на МИГ.

3. Оценка на подадените проектни предложения. Подборът и одобрението на заявленията по всяка мярка от Стратегията ще се извършват от МИГ в срок до 30 работни дни от изтичане на крайния срок на приема. Получените заявления ще се проверяват за административно съответствие и допустимост, съгласно изискванията на мярката от одобрената стратегия за ВОМР. След приключване на оценката за административно съответствие и допустимост въз основа на решение на УС на МИГ, председателят на УС ще назначава Комисия за избор на проекти. Членовете на КИП ще извършват оценка на заявленията независимо един от друг и ще попълват индивидуален контролен лист.

4. Одобряване на оценителните доклади в срок до 5 работни дни от приключване работата на КИП. УС на МИГ ще одобрява оценителния доклад. МИГ уведомяват кандидатите, чиито проектни предложения не са одобрени или са одобрени частично, в срок до 5 работни дни от одобряването на оценителния доклад от Управителния съвет на МИГ. Оценителният доклад се изпраща от МИГ чрез ИСУН до ръководителите на УО/ДФЗ на програмите, финансиращи проектите, в срок до 5 работни дни от одобряването на оценителния доклад от Управителния съвет за извършва проверка за спазване на процедурата за подбор на проекти от МИГ. След одобряване на оценителния доклад от УО/ДФЗ се взема решение за предоставяне БФП по всяко проектно предложение и се подписва административен договор с бенефициента, като МИГ подписва като трета страна.

5. Проследяване изпълнението на проектите, мониторинг и контрол, посещения на място. Изпълнението на отделните проекти в рамките на СВОМР се извършва съобразно изискванията на всяка от финансиращите програми. За всеки проект МИГ ще оформя досие, съхраняващо всички документи, които имат отношение към изпълнение на дейностите по проекта. При установяване на проблеми ще бъдат предприемани съответните мерки.

6. В срок до 15 февруари на следващата календарна година изготвя и представя на УО годишен доклад за отчитане на изпълнението на стратегията за ВОМР. Информира своевременно УО за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията.

5. Описание на мерките: *(не повече от 4 страници за всяка мярка)*

Мерки и дейности, финансирани от ЕЗФРСР:

СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)

Код на под-мярката: П.Г.1

„Инвестиции в земеделски стопанства“

Земеделието е основен източник на доходи за населението от територията на действие на МИГ. Застъпени са и двата подотрасъла - растениевъдство и животновъдство. В растениевъдното направление стопанствата са насочени основно към полско производство, овощарство и зеленчукопроизводство, а в животновъдно направление - към овцевъдство и говедовъдство. На територията се отглеждат пчели и технически култури. В проведени срещи с представители на сектора се очерта необходимост от подкрепа основно в три направления: за по-големите стопани - в посока постигане на устойчивост; за средните - подкрепа за модернизиране на материалната база за съхранение на произведената от тях продукция и за по-малките стопанства - подкрепа за технологично обновяване. В процеса на създаване на СВОМР бяха регистрирани 43 потенциални бенефициенти по мярката със заявени проектни намерения за: модернизация на земеделското стопанство; закупуване на малобагабритна техника за животновъдна ферма; изграждане на складове за съхранение на собствената продукция; изграждане на кантар за земеделска продукция; създаване на трайни насаждения - овощна градина; закупуване на платформа за подвижно пчеларство; изграждане на напоителна система за отглеждане на зеленчуци.

Цели на мярката :

Подобряване на условията на живот на територията на местната общност;
Разнообразяване производството на земеделската продукция, произвеждана на територията на МИГ и за повишаване на нейното качество чрез:
Гарантиране на икономическата устойчивост на земеделските стопанства;
Подобряване ориентацията на пазара и увеличаване на конкурентоспособността на стопанствата, вкл. нови технологии и цифровизация;
Насърчаване на качествена заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи от населението;
Хуманно отношение към животните;
Модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация;
Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска.

Допустимите кандидати:

Земеделски стопани които са пряко свързани с една или няколко от дейностите по първично селскостопанско производство и съхранение само на собствени земеделски продукти, както и подготовка на продукцията за продажба.

Към датата на подаване на заявлението за подпомагане кандидатите трябва да отговарят на следните условия:

1. Да са регистрирани като земеделски стопани съгласно Закона за подпомагане на земеделските производители най-малко 12 месеца преди кандидатстване за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност през този период;
2. Минималният стандартен производствен обем на земеделското им стопанство е не по-малко от левовата равностойност на 8000 евро;
3. Юридическите лица, трябва да са:
 - а) получили за предходната или текущата финансова година приход от земеделски дейности или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ, включително приход от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности, или приход от преработка на земеделска продукция или услуги, директно свързани със земеделски дейности, или получена публична финансова помощ;
 - б) регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия.

Допустими дейности:

Инвестиции в материални и нематериални активи, които подобряват цялостната дейност и конкурентоспособност на земеделските стопанства, чрез:

1. Внедряване на нови продукти, процеси и технологии и обновяване на наличните производствени материални и/или нематериални активи; или
2. Опазване на компонентите на околната среда, включително с намаляване на вредните емисии и отпадъци; или
3. Повишаване на енергийната ефективност в земеделските стопанства; и/или
4. Подобряване условията на труд, подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство; или
5. Подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти; или
6. Производство на биологични земеделски продукти.

Допустими разходи:

В рамките на земеделското стопанство:

1. Строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство, вкл. и такива, използвани за опазване компонентите на околната среда;
2. Закупуване и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес, включително за опазване компонентите на околната среда, получаване на топлинна и/или електроенергия, необходима за съхранение и подготовка за продажба на земеделската продукция от стопанството;
3. Закупуване и/или инсталиране на нови съоръжения и оборудване за напояване в стопанствата - резервоари, сондажи, системи за капково напояване и др.;

4. Създаване и/или пре- засаждане на трайни насаждения (вкл. от десертни лозя) и етерично-маслени култури;
5. Разходи за достигане съответствие с ново въведени стандарти на ЕС;
6. Закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизиране на сгради; (до 10% от стойността на проекта);
7. Закупуване на сгради, помещения и друга недвижима собственост предназначена за земеделски производствени нужди на територията на стойност до 10%;
8. Разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за пред проектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти и др., извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проекта.

Недопустимите на категорията разходи се определят съгласно чл.73 от Регламент (ЕС) №2021/2115 и чл.64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС №86 от 2023 г.

Финансови параметри за проектите – минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект:

Минимален размер - 50 000 лв. (без ДДС)

Максимален размер - 100 000 лв. (без ДДС)

Интензитет на финансовата помощ:

До 65% от допустимите разходи за икономически дейности;

До 80% от допустимите разходи за инвестиции: млади земеделски стопани (земеделски стопанин на възраст до 40 години; да е ръководител/собственик на земеделско стопанство; да притежава професионални умения и компетентност в областта на селското стопанство и/или ветеринарна медицина и/или икономическо образование със земеделска насоченост.

Обективни и измерими критерии за оценка на проектите, тяхната тежест и минимален праг на одобрение:

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ
Проектът е насочен към социалното земеделие	15
Проектът съдържа иновативност - въвеждане на нови за територията продукт, и/или услуга, и/или добра практика	10
Проектът е за инвестиции в собственото земеделско стопанство, което е:	15

о в сектор „плодове и зеленчуци”; или	
о за трайни насаждения; или	
о за производство на „етерично - маслени и медицински култури”; или	
о животновъдство, пчеларство.	
Проектът допринася за подобряване на пазарната реализация, или за включване на стопанството в хранителната верига	10
Проектът е за инвестиция за производство на биологични суровини и продукти	10
Проектът разкрива постоянно работно място (работни места) (не по-малко от 12 месеца)	10
Проектът допринася за ограничаване /адаптация към изменението на климата и/ или щади компонентите на околната среда - почви, води, въздух, отпадъци (по технически параметри)	10
Проектът включва инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата	10
Проектът е представен от потенциални бенефициенти на възраст до 40 години или жени, или представители на уязвими групи (точките не се натрупват, максимален брой 10 т.)	10
Общ брой точки:	100
Проектите, получили по-малко от 30 точки се отхвърлят.	

Очаквани резултати от прилагането на под-мярката:

- балансиран и по-малко уязвим от пазарни и природни събития стопанства;
- внедрени иновативни/ научни постижения;
- създадена заетост в сектора на селското стопанство;
- запазени и развити ресурси, създаващи поминък.

Други елементи когато е приложимо:

Подкрепя се много секторното развитие на местната икономика и се забавя и неутрализира процесът на обезлюдяване на селата.

Код на под- мярката: П.Г.2

„Инвестиции в преработка на селскостопански продукти”

Съществена част от земеделската продукция, произведена на територията на МИГ се предлага на пазара във вид на суровина. Използването на потенциала на земята и получаване на повече продукти от нея, които да се продават не само като суровина, а като готова храна прави подпомагането на предприятията от хранително-вкусовата

промишленост целесъобразно и поради това то следва да бъде подкрепено от Стратегията за ВОМР. Бизнесът на територията на МИГ може да извлече множество ползи за своето развитие от т. нар. „къси вериги на доставки“. На етапа на разработване на настоящата стратегия е заявен интерес за участие по подмярката за преустройство на помещение и закупуване на оборудване за преработка на земеделска продукция; закупуване на производствена линия за плодови сокове и сушилня за плодове; закупуване на оборудване за преработка на мляко за съществуваща мандра.

Цели на мярката:

Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности.

Подобряване на производството на висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин и намаляване на хранителните отпадъци.

Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойности чрез:

По-добро използване на факторите за производство;

Въвеждане на нови продукти, процеси и технологии, включително къси вериги на доставка;

Подобряване на дейността на съществуващите предприятия на хранителната промишленост и повишаване на тяхната конкурентоспособност;

Насърчаване на устойчивата и качествена заетост, а също така и социалното включване на уязвими и маргинализирани групи.

Допустимите кандидати:

За подпомагане могат да кандидатстват лица, които към датата на подаване на заявлението за подпомагане са:

1.Земеделски стопани, които към датата на подаване на заявлението за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са регистрирани като земеделски стопани съгласно Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани (ДВ, бр. 10 от 1999 г.);
- минималният стандартен производствен обем на земеделското им стопанство е не по-малко от левовата равностойност на 8000 евро.

2.Еднолични търговци и юридически лица, различни от кандидатите по т. 1, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, които са микро, малки или средни предприятия, дефинирани съгласно Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията.

Допустими дейности:

Финансова помощ се предоставя за извършване на инвестиции в следните производствени сектори, свързани с преработката и/или маркетинга на селскостопански продукти:

- 1) мляко и млечни продукти, включително яйца от птици;
- 2) месо и месни продукти
- 3) плодове и зеленчуци, вкл. гъби;
- 4) пчелен мед;
- 5) зърнени, мелничарски и нишестени продукти;
- 6) растителни и животински масла и мазнини;
- 7) технически и медицински култури, включително маслодайна роза и билки;
- 8) готови храни за селскостопански животни (фуражи);
- 9) гроздова мъст, вино и оцет.

Дейности за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда и свързани с преработката на сертифицирани биологични продукти

Подкрепата е насочена към:

Инвестиции, свързани с изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи, необходими за производството и маркетинга;

Инвестиции в технологии за производство на продукти, включително такива, свързани с къси вериги на доставка и инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга;

Инвестиции в активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене с цел запазване качеството на продукцията и суровината.

Инвестиции свързани със закупуване на специализирани транспортни средства за превоз на суровини и/или на готовата продукция;

Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми източници за собствено потребление.

Допустими разходи:

1. Изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи, свързани с производството и/или маркетинга, включително такива, използвани за опазване компонентите на околната среда и енергия от ВЕИ за собствено потребление;

2. Закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес по преработка и маркетинга, както и инсталирането им:

- а) преработка, пакетиране, включително охлаждане, замразяване, сушене, съхраняване и др. на суровините или продукцията;
- б) производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси;
- в) опазване компонентите на околната среда;

- г) производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствените нужди на предприятието, включително чрез преработка на растителна и животинска първична и вторична биомаса;
- д) подобряване на енергийната ефективност и за подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните;
3. Закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани транспортни средства, включително хладилни такива, за превоз на суровините или готовата продукция, използвани и произвеждани от предприятието;
4. Изграждане/модернизиране, включително оборудване на лаборатории, които са собственост на кандидата, разположени са на територията на предприятието и са пряко свързани с нуждите на производствения процес, включително чрез финансов лизинг;
5. Нематериални инвестиции за постигане на съответствие с международни признати стандарти на за системи за управление, разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията само когато тези разходи са част от общ проект на кандидата;
6. Закупуване на софтуер, свързан с преработвателната дейност на кандидата, вкл. чрез финансов лизинг
7. За ноу-хау, придобиване на патентни права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;
8. Разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за пред проектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проекти, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, вкл. в т. 1 - 7.
- Разходите се считат за допустими на Глава пета „Финансово управление и контрол“, раздел I от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ).
- Недопустимите на категорията разходи се определят съгласно чл.73 от Регламент (ЕС) №2021/2115 и чл.64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС №86 от 2023 г.

Финансови параметри за проектите-минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект:

Минимален размер - 50 000 лв.

Максимален размер - 100 000 лв.

Интензитет на финансовата помощ:

Финансовата помощ е в размер на:

- 50 % от общите допустими разходи за проекти, представени от микро-, малки или средни предприятия.

Обективни и измерими критерии за оценка на проектите, тяхната тежест и минимален праг на одобрение:

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ
Проектът въвежда иновативност - прилагане на нови за територията продукт и/или услуга, и/или добри практика	20
Проектът включва преработка на собствени и/или произвеждани на територията на МИГ земеделски суровини/продукти	20
Проектът включва преработка на суровини от чувствителните сектори - животновъдство, плодове и зеленчуци, етерично-маслени и медицински култури	10
Проектът допринася за създаване на нови работни места	10
о едно постоянно работно място	5
о две и повече постоянни работни места	10
Проектът допринася за подобряване на пазарната реализация на кандидата или за скъсяване на веригата на доставка	10
Проектът е за инвестиции за производство на био-енергия за собствени нужди или за подобряване на енергийната ефективност на самото предприятие	10
Проектът е за инвестиции, допринасящи за ограничаване изменението на климата и/или щадя компонентите на околната среда - почви, води, въздух, отпадъци (по технически параметри)	10
Проектът е представен от потенциални бенефициенти на възраст до 40 години или жени, или представители на уязвими групи (точките не се натрупват, максимален брой 10 т.)	10
Общ брой точки:	100
Проектите, получили по-малко от 30 точки, се отхвърлят.	

Очаквани резултати от прилагането на под-мярката:

- подобрено качество и/или разнообразна продуктова гама;
- подобрени връзки по веригата от производителя до търговеца;
- увеличени продажби, включително директни;
- създадена заетост в сектора;
- внедрени постижения на науката и практиката;
- увеличена добавена стойност на територията.

Код на под-мярката П.Г.3

„Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“

Изготвените в подготвителната фаза анализи отчитат, че в голяма част от населените места от територията на МИГ услуги са недостатъчни и труднодостъпни. За подобряване качеството на живот на местните жители е необходимо да се подпомогне предлагането на значителен брой услуги за населението, съпоставими с тези в големите градове. След обработка на данните, получени от формулярите за проява на интерес за кандидатстване бе установено, че по под мярката е заявен интерес от страна на 12 потенциални бенефициенти в различни направления, като създаване на нови центрове за услуги, здравни грижи, нови производства различни от земеделското производство.

Цели на мярката:

Подкрепа за земеделски производители и микро - предприятия от територията за инвестиции в установяването и развитието на неселскостопански дейности, които водят до:

- Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности;
- създаване и утвърждаване на продукт, базиран на местни ресурси и/ или иновация;
- осигуряване на липсващи или недостатъчно развити услуги на територията в отдалечените населени места;
- намаляване на сезонните колебания в заетостта;
- осигуряване на допълнителни и стабилни доходи и създаване на нови работни места за населението;
- насърчаване на инвестиционните дейности и подкрепа за развитие на технологиите на „зелената икономика“, вкл. на енергия от ВЕИ за собствени нужди.

Допустимите кандидати:

Земеделски стопани или микро предприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за вероизповеданията, както и физически лица, регистрирани по Закона за занаятите.

Бенефициентите трябва да имат седалище/клон или съответно постоянен адрес за физическите лица на територията на община

Земеделските стопани следва да са регистрирани по Закона за подпомагане на земеделските производители най-малко 24 месеца преди кандидатстване и икономическият размер на стопанството да е над 8 000 евро.

При определянето на едно предприятие за микро предприятие се следва дефиницията на Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията.

Допустими дейности :

Неземеделските дейности могат да включват:

- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
- Осигуряване на възможност за развитие на различни бизнес-модели и икономически дейности;
- Развитие на услуги във всички сектори (грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.);
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности;
- Алтернативни неселскостопански дейности, като: технологии за преработка на отпадъци на предприятия, образувани от собствената им дейност; ограничаване и намаляване на пластмасовите опаковки и изделия за еднократна употреба; намаляване на използваните суровини и материали, като възобновяеми био ресурси вместо синтетични суровини с цел намаляване на отпадъчния отпечатък върху природните ресурси.

Допустими разходи:

Финансова помощ за материални и нематериални инвестиции, за създаване и развитие на неземеделски дейности на територията на МИГ включва:

Допустими за подпомагане са разходи за материални активи, включително чрез финансов лизинг на нови машини, съоръжения и оборудване до пазарната стойност на активите за: Закупуване и/или инсталиране на нови машини, съоръжения, или оборудване (в това число и обзавеждане); Закупуване на специализирани транспортни средства; Превоз на товари, категория N1 с технически допустима максимална маса не повече от 3,5 t. за извършване на нехладилен и хладилен транспорт (снабдени с устройства за постоянен контрол на температурата, които поддържат както отрицателни, така и положителни температури, необходими за превоза на замразени и охладени продукти); Превоз на пътници, категория M1 (с не повече от 8 места за сядане, без мястото за сядане на водача; в превозните средства от категория M1 няма място за стоящи пътници) и категория M2 (с повече от 8 места за сядане, без мястото за сядане на водача, с технически допустима максимална маса не повече от 5 t; в превозните средства от категория M2, освен местата за сядане, може да има място за стоящи пътници); Велосипеди; Самоходни машини;

Допустими за подпомагане са разходи за нематериални активи: изработка на клиентски уебсайт; изработка на мобилно приложение; придобиване на лиценз за софтуер; закупуване на софтуер, пряко свързан с работата на активите по т. 1, включени в заявлението за подпомагане;

Допустими за подпомагане са разходи за строително монтажни работи (СМР) свързани с изграждане/реконструкция/ремонт на недвижимо имущество: Ново строителство на сгради и помещения; Реконструкция на сгради и помещения; Ремонт на сгради и помещения; Закупуване и инсталиране на инсталации за производство на енергия от ВЕИ за собствено потребление и собствени нужди; Закупуване и поставяне на преместваеми обекти.

Недопустимите на категорията разходи се определят съгласно чл.73 от Регламент (ЕС) №2021/2115 и чл.64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС №86 от 2023 г.

Финансови параметри за проектите-минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект:

Минимален размер - 50 000 лева.

Максимален размер – 100 000 лева.

Интензитет на финансовата помощ:

Финансовата помощ не може да надвишава 50% от общите допустими разходи.

Обективни и измерими критерии за оценка на проектите, тяхната тежест и минимален праг на одобрение:

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ
Проектът включва инвестиции в производство	20
Проектът осигурява услуги за повече от едно населени места, в т. ч. мобилни; здравни услуги и/ или услуги, насочени към уязвими групи от населението, възрастни хора и/или деца	20
Проектът предлага нови/ иновативни за населеното място производство, услуга или продукт, или е за развитие на занаяти	15
Проектът създава заетост (точките се натрупват)	15
- до две постоянни работни места;	5
- повече от две постоянни работни места	10
- извън семейството и/или осигурява работни места за жени и/или за лица над 54 и/ или младежи до 29 години и/ или заетост за представители на уязвими групи	5
Проектът използва местни ресурси, произведени на територията	10
Проектът е за инвестиции, допринасящи за ограничаване измененията на климата/ щади компонентите на околната среда - почви, води, въздух, отпадъци (по технически параметри)	10

Проектът води до разширяване на съществуваща дейност	5
Проектът е представен от потенциални бенефициенти на възраст до 40 години или жени, или представители на уязвими групи (точките не се натрупват, максимален брой 5 т.)	5
Общ брой точки	100
Проектите, получили по-малко от 30 точки, се отхвърлят.	
Очаквани резултати от прилагането на под-мярката: • създадени атракции и привлечен интерес към територията; • довеждане на повече услуги до хората от територията, вкл. мобилни; • създадени нови работни места; • балансиран и по-малко уязвим от пазарните колебания микро- и малки бизнес-структури на територията на МИГ по-силно, по-богато и социално отговорно предприемачество.	
Код на под-мярката: П.Г.6 Наименование на под-мярката: „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони“	
Поради недостиг на средства инвестициите в зелените площи, в площади, тротоари, улично осветление, спортна инфраструктура в населените места на МИГ са силно ограничени. В процеса на разработване на СВOMP беше изразена надежда, че местната инициатива може да доведе до рехабилитация на стари детски площадки, паркове, кътове за отдих, създаване на места за спорт и свободно време. Идентифицирани от поведеното проучване са следните проектни идеи: *ремонт на улици и тротоари и изготвяне на табели с наименованието на улиците и номерата на домовете; *изграждане на спортни площадки на открито, ремонт на стадиони и съблекалните към тях; *изграждане/рехабилитация на съществуващи детски площадки; *обособяване на кътове за отдих, паркове с беседки, пейки, детски съоръжения, място за къмпинг; *изграждане на центрове за настаняване от семеен тип; *ремонт на сгради на читалища, зала за ритуали; *повишаване на енергийната ефективност на обществени сгради - външна и вътрешна изолация; закупуване на обзавеждане на клуб за пенсионери; за ремонт, оборудване, обзавеждане на читалищата; за закупуване на сцени и декори; за закупуване на техника за дигитализиране на библиотеки; за закупуване на компютри, софтуер; за обзавеждане и ремонт на младежки клубове.	
Цели на мярката: Подобряване на условията на живот на териториите на местните общност.	

Устойчиво социално-икономическо развитие на територията на МИГ, чрез подобряване и обновяване на съществуващата инфраструктура и качеството на предлаганите услуги за населението.

Населените места в селските райони в страната ще станат по-привлекателни за бизнеса и за живеене чрез поддържането и стимулирането на тяхното икономическо, социално и културно развитие, чрез изграждането на липсваща или рехабилитация на съществуващата техническа инфраструктура, транспортни и комуникационни връзки.

Създаване и обновяване на публичната и техническата инфраструктура за развитие на икономиката.

Допустимите кандидати:

Община Пещера, община Брацигово

Юридически лица с нестопанска цел - за дейности, свързани със социалната инфраструктура и културния живот;

Читалища - за дейности, свързани с културния живот

Допустими дейности:

1. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони;

2. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;

3. Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;

4. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура.

5. Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот.

6. Допустими са общи разходи свързани с проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта, така и по време на неговото изпълнение.

Допустими разходи:

1. Реконструкция, рехабилитация, изграждане, обновяване, ремонт и/или реставрация на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост съгласно допустимите за подпомагане дейности, които са:

а) разходи, свързани с прякото изпълнение на строително-монтажните работи;

б) непредвидени разходи в размер до 5 на сто от стойността на одобрените разходи по буква „а“;

2. за закупуване на специализирани транспортни средства, включително превозни средства за целите на инвестицията, мобилни обекти, оборудване и обзавеждане до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг, съгласно допустимите за подпомагане дейности;

3. за придобиване на компютърен софтуер, патентни и авторски права, лицензи, регистрация на търговски марки, до пазарната им стойност - разходите по т. 3 са допустими само в случай, че се кандидатства за разходи по т. 1, буква „а“ и са необходими за постигане на целите, свързани с насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и подобряване на икономическото развитие на територията на МИГ;

4. свързани с проекта, в това число разходи за хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа и екологична устойчивост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, като те не могат да надхвърлят 12% на сто от общия размер на инвестицията.

Разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство.

Финансови параметри за проектите – минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект:

Минимален размер на допустимите разходи по проект - 50 000 лв.

Максимален размер на допустимите разходи по проект - 150 000 лв.

Интензитет на финансовата помощ:

100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи.

Обективни и измерими критерии за оценка на проектите, тяхната тежест и минимален праг на одобрение:

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ
Проектът включва инвестиции в социална инфраструктура или води до предоставяне на социални услуги	15
Проектът допринася за задържане на подлежащите на задължително образование деца в училище и/ или за подобряване качеството на учебния процес	10
Проектът включва изграждане на спортни площадки и/ или набавяне на спортни принадлежности за подобряване двигателната активност на децата и младежите	10
Проектът предвижда изграждане и /или реконструкция на детски площадки, зелени площи и/или осветление	5
Проектът предлага инвестиции за две или повече населени места с:	15

- общо население до 500 жители	10
- общо население над 500 жители	15
Проектът допринася за ограничаване на измененията на климата и/или осигурява защита при бедствия и аварии	10
Проектът въвежда иновативни технологии и/или предлага иновативен подход за решение на местни проблеми	10
В изпълнението на проекта се създава заетост за местни безработни лица или за представители на уязвими групи	20
Проектът е представен от неправителствена организация или читалище	5
Общ брой точки:	100
Проектите, получили по-малко от 30 точки се отхвърлят.	
Очаквани резултати от прилагането на интервенцията: • Брой население, което ще се възползва от допустимите дейности; • Брой населени места, обхванати от инвестицията; • Допълняемост на инвестициите, водещи до по-голяма завършеност на инфраструктурата; • Проекти с включени инвестиции за достъпна среда	
Код на под-мярката П.Г.14 „Първична преработка на дървесина”	
Изготвените в подготвителната фаза анализи отчитат, че в голяма част от населените места от територията на МИГ имат готовност и заявен интерес. За подпомагане на недържавните гори, както и държавните гори, стопанисвани от общини и частно-правни юридически лица, които да могат да запазят както своята многофункционалност, така и конкурентоспособността на собствениците/стопаните си, за да поддържат устойчивото управление на горите си. Интервенцията е насочена към подпомагане за инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти.	
Цели на мярката: • Подобряване на условията на живот на територията на в местните общности • Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие и инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни за развитието на територията; • Подкрепа за въвеждане на иновации и цифровизация; • Насърчаване на устойчивостта и качествената заетост и социално сключване на уязвими и маргинализирани групи;	

- Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция управление на риска;
- Подобряване ориентацията а пазара и увеличаване на конкурентоспособността на фирмите в краткосрочен и дългосрочен план, вкл. по-голям фокус върху научно-изследователската дейност;
- По-пълно оползотворяване на добитата дървесина и предлагане на по-безвредни средства за отопление на населението.

Допустимите кандидати:

Микро, малки и средни предприятия

Условия за допустимост за бенефициентите:

- Кандидатите за подпомагане следва да са микро, малки и средни предприятия;
- Кандидатите за подпомагане следва да преработват не повече от 10 000 куб. м обла дървесина годишно.

Допустими дейности:

Първична преработка на дървесина;

Дейностите да са в полза на територията на МИГ с доказана устойчивост и финансова жизнеспособност;

Да създават и запазват заетост на местното население, да са в полза на местния бизнес, да въвеждат иновации, да подобряват условията на живот (вкл. дейности, подкрепящи създаването на интелигентни селища) и на състоянието на околната среда, да водят до социално приобщаване и подобряване на социалните услуги;

Не оказват отрицателно въздействие върху околната среда;

Дейностите по мярката следва да са в съответствие с Регламент (ЕС) №2021/1060 и Регламент (ЕС) № 2021/2115;

Дейности насочени към опазване на компонентите на околната среда.

Допустими разходи:

Инвестиционни разходи съгласно чл.73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115;

Строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване;

Закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, вкл. и на безпилотни летателни системи и инвентара към тях;

Компютърен софтуер;

Други нематериални активи, различни от софтуер (книги, филми и др.);

Закупуване на земя на стойност до 10% от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основните дейности по проекта;

Закупуване на сгради на стойност до 10% от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта;

Други разходи, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) №2021/2115;

Общи разходи, свързани с основните разходи по проекта, като хонорари на архитекти, инженери, консултанти, пред проектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер до 12% от общият размер на допустимите разходи по проекта.

Финансови параметри за проектите-минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект:

Минимален размер - 10 000 лева.

Максимален размер -150 000 лева.

Интензитет на финансовата помощ:

Финансовата помощ не може да надвишава 50% от общите допустими разходи.

Обективни и измерими критерии за оценка на проектите, тяхната тежест и минимален праг на одобрение:

КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	Точки
Проектът включва инвестиция за закупуване на техника, която притежава валиден сертификат за съответствие с одобрения тип (сертификат за одобрение на типа на Европейската общност)	10
Проектът създава нови работни места - От 1 до 2 вкл. - 20 точки - От 3 до 5 вкл. – 30 точки	30
Кандидатът запазва не по-малко от 4 съществуващи работни места	20
Проектът е иновативен по смисъла на ЛИДЕР	20
Проектът допринася за подобряване на пазарната реализация на кандидата	10
Проектът е за инвестиции, допринасящи за ограничаване изменението на климата и/или щади компонентите на околната среда - почви, води, въздух, отпадъци (по технически параметри)	10
Общ брой точки	100
Проектите, получили по-малко от 30 точки, се отхвърлят.	

Очаквани резултати от прилагането на интервенцията:

- създадени нови работни места;
- балансирани и по-малко уязвими от пазарните колебания микро- и малки бизнес- структури на територията;

- по-силно, по-богато и социално отговорно предприемачество.

Код на инвестицията П.Ж.5

Наименование на инвестицията: „Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка“

Изготвените в подготвителната фаза анализи отчитат, че в голяма част от населените места от територията на МИГ има желание за взаимодействие и реализиране на съвместни проекти, както на национално ниво, така и чрез МИГ от ЕС или трети страни.

Цели на мярката:

Развитие на територията на МИГ чрез проекти, които водят до популяризиране на дейностите на територията, чрез съвместни проекти за популяризиране на икономиката и туризма в населените места.

Подкрепената интервенция ще доведе до диверсификация на икономическите дейности в селските райони

Цялата територия на МИГ.

Допустимите кандидати:

Допустими бенефициенти по интервенцията са:

1. Местни инициативни групи съгласно чл. 31, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/1060 с одобрени за финансиране от УО на СПРЗСР стратегии за BOMP, за дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране (чл. 34, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2021/1060).

2. Местни заинтересовани лица с проекти към стратегиите за BOMP, в т. ч. местни инициативни групи съгласно чл. 31, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/1060, за дейности по изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие (чл. 28, параграф 1, буква б) от предложение на ЕП и Съвета за Регламент за общо приложимите разпоредби).

Допустими дейности:

- Дейностите за сътрудничество трябва да допринасят за развитието на територията на МИГ, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти и включват:

- Дейности насочени към създаване на „интелигентни селища“ в съответствие на Регламент (ЕС) №2021/2115: Изготвяне на Стратегия за създаване на „умни села“;

- Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. разходи за материални и нематериални инвестиции;

- Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/дейност;
- Реализиране на промоционални и маркетингови кампании;
- Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта и т. н.
- Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите;
- Дейностите по координация на изпълнението на проекта (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи , разходи за нощувки и храна, хонорари за експерти, разходи за превод, разходи за комуникация и др.).

Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия: да са свързани и да водят до развитието на териториите, обхванати в конкретните стратегии на МИГ; да съответстват и да допринасят за постигане на целите и приоритетите на стратегиите за ВОМР, изпълняващи стратегии за ВОМР от друга държава – членка на ЕС; да се изпълняват съгласно сключено споразумение между най-малко двама партньори – МИГ от България и/или МИГ, изпълняващи стратегии за ВОМР от друга държава-членка на ЕС; в партньорство за дейности за сътрудничество могат да участват и други юридически лица от страната и чужбина със собствен финансов принос.

Допустими разходи:

- 1.Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. разходи за материални и нематериални активи;
2. Извършван на изследвания, проучвания и анализи, които директно са свързани със съвместния продукт/услуга/дейност;
3. Реализиране на промоционални и маркетингови кампании;
4. Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта;
5. Извършване на информационни кампании, които включват организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите;
6. Дейности по координация (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за нощувки и храна, хонорари на експерти, разходи за превод, разходи за комуникация;
7. Разработване на Стратегия за интелигентни селища

Финансови параметри за проектите-минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект:

Минимален размер - 10 000 лева.

Максимален размер – 200 000 лева.

Интензитет на финансовата помощ:

Финансовата помощ не може да надвишава 100 % от общите допустими разходи

Обективни и измерими критерии за оценка на проектите, тяхната тежест и минимален праг на одобрение:

Проектите, получили по-малко от 50 точки, се отхвърлят.

Очаквани резултати от прилагането на интервенцията:

- развитие на територията, обхванати в конкретните стратегии на МИГ
- довеждане на повече услуги до хората от територията;
- по-силно, по-богато и социално отговорно предприемачество.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	ТОЧКИ
1. Качество на проекта	50
1.1 Обосновка на проекта	6
Описание на необходимостта от изпълнението на проекта	0-2
Описание на проекта и до каква степен отговаря на необходимостта от изпълнението му	0-4
1.2. Иновативност на предложения подход в проекта *	15
Предложен е нов продукт/услуга	5
Предложените дейности са нови за територията на МИГ – изграждане на „умни села“	10
1.3. Ползи от проекта за територията на МИГ *	10
Планираните резултати от проекта показват ясни ползи за територията на МИГ	10
Планираните резултати от проекта показват ясни ползи за територията на партньорите	5
1.4. Качество на плана за действие	9
Наличие на ясен и осъществим план за действие	0-4
Съответствие между предвидените дейности с целите и планираните резултати по проекта	0-5
1.5. Устойчивост на проекта *	10
Наличие на ясна обосновка за устойчивостта на резултатите от проекта за територията на МИГ	10
Наличие на ясна обосновка за устойчивостта на резултатите от проекта за територията на партньорите	5

2.Наличие на ясна обвързаност с целите на СВОМР	20
Има ясна обвързаност на всички цели на проекта с цел/цели на СВОМР	20
Някои от целите на проекта са обвързани с цел/цели на СВОМР	15
Общо	70

Проектите, получили по-малко от 50 точки, се отхвърлят.

Очаквани резултати от прилагането на интервенцията:

- развитие на територията, обхванати в конкретните стратегии на МИГ
- довеждане на повече услуги до хората от територията;
- по-силно, по-богато и социално отговорно предприемачество.

Мярка „Управление, мониторинг и оценката на стратегията и нейното популяризиране“

Целта на мярката е свързана с необходимостта от провеждане на конкретни дейности свързани с управлението, мониторинга и изпълнението на Стратегията за Водено от общностите местно развитие. В този смисъл, паралелно с управлението на цялостния процес на управление на процесите по прилагането на стратегията, е необходимо да се осъществяват допълнителни дейности свързани с мониторинга и оценката на постигнатите резултати. Не на последно място целта е чрез мярката да се осигурят възможности за нейното популяризиране сред местните общности.

Допустими кандидати:

Допустими кандидати за предоставяне на финансовата помощ за изпълнение на стратегии за ВОМР са местните инициативни групи, съгласно чл.31, §2, б. б) от Регламент (ЕС) 2021/1060 с изготвени за финансиране на УО на СПРЗСР стратегии за ВОМР, за дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране (чл.34, §1, б. в) от Регламент (ЕС) 2021/1060) и изпълняващи задачи съгласно чл.33, §3 от Регламент (ЕС) 2021/1060.

Допустими дейности:

Дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите, съгласно чл.34,§1, б. „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейностите, свързани с популяризирането на стратегията за ВОМР са:

- Допустими за извършване са дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегии за ВОМР, включително улесняване на обмена между заинтересованите страни, съгласно одобрената стратегия;

- Допустими за извършване са дейности по популяризиране на стратегията за ВОМР, съгласно одобрената стратегия.

Допустими разходи:

Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегията, които са допустими са:

- Разходи за заплати и осигуровки на лицата заети с дейността на МИГ;

- Разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки на външни експерти, свързани с прилагането на стратегията;

- Непреки разходи: за услуги, които не са свързани пряко с прилагането на стратегията; наем на офис; разходи за комуникация и външни услуги (телефони, интернет, пощенски и куриерски услуги, ел. енергия, вода, охрана, електронен подпис, застраховки); офис консумативи и канцеларски материали; наем на лек автомобил с под 150 к.с и с над 5+1 места за МИГ, когато МИГ не разполага със собствен такъв; гориво за автомобил.

- Разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ;

- Разходи за закупуване на офис оборудване, обзавеждане и софтуер;

- Разходи за закупуване на един лек автомобил;

- Разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията;

- Разходи свързани с публични отношения (за организиране на срещи и др.);

- Разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;

Финансови разходи;

-Разходи за мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР.

Разходи за популяризиране на стратегията за ВОМР:

- Разходи за проучвания и анализи на съответната територия;

- Разходи за популяризиране, информиране, публичност: създаване и поддържане на интернет страница; за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчвания в радио и телевизионни медии на покани за организиране на събития; отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали,

изработване на рекламни материали, свързани с популяризиране на стратегията; преводи; изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ; свързани изготвянето на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработване на дейности и подготовка на заявления;

- Разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, вкл. роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията.

Финансови параметри:

Средствата определени за прилагането на мярката представляват 18% от общият размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията.

Разходите за популяризиране на стратегията са 20% от общият размер на разходите по мярката;

Непреките разходи представляват 15% от разходите за заплати на екипа на МИГ.

Средствата са планирани до 30.09.2029 г., като за последната година от периода се планират най-малко 10% от общия размер на мярката.

Интензитет на финансовата помощ: 100%

Недопустими дейности по мерките от стратегиите за ВОМР

В стратегиите за ВОМР не е допустимо:

- включване на дейности, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания на площ;
- включване на дейности, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи инвестиции за напояване;
- включване на дейности, финансирани от ЕЗФРСР, свързани с извършването на разходи за публична инфраструктура, свързана с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища;
- подкрепата за дейности, финансирани от ЕЗФРСР, свързани с извършването на основни земеделски инвестиции с изключение на такива, предвидени за социалното земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции.

Недопустими за подкрепа чрез стратегиите за ВОМР разходи

Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.

1. Не са допустими за финансиране по проекти от стратегиите за ВОМР разходи за: закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане; закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси; инвестиции в широкомащабна инфраструктура, както е определена от държавите членки в стратегическите им планове по ОСП, която не е част от стратегиите за Водено от общностите местно развитие, установени в член 32 от Регламент (ЕС) 2021/1060, с изключение на инвестиции в широколентова инфраструктура и превантивни действия за защита от наводнения или защита на бреговете с оглед на ограничаване на последиците от възможни природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофални събития; инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общеевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване; инвестиции и дейности, които не са в съответствие с мерките и условията, посочени в становището за екологична оценка на СПРЗСР; инвестиции и дейности, за които не е налице акт на компетентните органи по околна среда по реда и условията на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 на Закона за биологичното разнообразие и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт; закупуване и/или инсталиране на оборудване, машини и съоръжения втора употреба; закупуване на лизинг на недвижима собственост; данък върху добавена стойност (ДДС), с изключение на невъзстановим ДДС, когато е поет действително и окончателно от кандидатите; оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховка, както и други разходи, възникнали при изпълнение на договори за лизинг, марж/печалба за лизингодателя, разходи за лихви, разходи за неустойки и такси, режийни разходи; банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви; принос в натура; изследвания за разработване на нови продукти, процеси и технологии; търговия на дребно, с изключение на интервенциите, за които е допустимо предоставянето на подкрепа за този тип дейност; закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, за частта над пазарната им стойност; сертификация по НАССР (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки) и по други международно признати стандарти; разходи които представляват обикновена подмяна; свързани с плащания в брой; общи разходи, извършени преди 01.01.2023 г.; закупуване на превозни и транспортни средства, с изключение на специализирани такива, в зависимост от допустимите за подпомагане дейности по съответната интервенция в СПРЗСР; фиксирани плащания и мерки, свързани със схеми за плащания на площ; разходи за инфраструктура, свързана с пътища и/или водопреносни и канализационни системи, когато не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища; разходи

за основни земеделски инвестиции, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции; изграждане/ремонт/реконструкция на места за настаняване; напоителни инсталации; закупуване на земя и сгради на стойност, надвишаваща стойността на данъчната оценка; строителна техника, включително самоходни машини, когато проектът е свързан със земеделска дейност, включително животновъдни обекти и складове за съхранение на продукция; разходи извършени преди подаване на проектното предложение, с изключение на общите разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор.

2. За дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране, не са допустими разходи за: закупуване на техника или оборудване втора употреба; застраховка на дълготрайни материални активи, които не са придобити със средства, отпуснати по настоящите Насоки или по мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.; възнаграждения на персонала, които не са задължителни по силата на нормативен акт; закупуване на земя и сгради; данъци и данък добавена стойност (ДДС) с изключение на невъзстановим ДДС; лихви, глоби и неустойки, такси по обслужване на заеми и разходи за съдебни разноски; членски внос; договор за лизинг, като печалба за лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи, разходи за неустойки и такси и други разходи, свързани с договора за лизинг; трудови възнаграждения на повече от четирима служители в МИГ и надвишаващи 4 минимални работни заплати за страната на месец за позицията „изпълнителен директор“ и 3 за позицията „експерт“; ношувки в страната, надвишаващи 120 лв. за един човек и разходи, надвишаващи определените в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.); платени в брой, с изключение на разходите за командировки, за гориво за лек автомобил, за разходи, свързани с публични отношения, за разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ, разходи за комуникация и външни услуги – телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, както и разходи за техническо обслужване на автомобил и годишни винетни такси, такси за издаване на изискуеми документи и разходи за застрахователни премии, както и за опростени разходи съгласно чл. 83, ал. 1, букви "б", "в" и "г" от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година; дневни пари за командировки в чужбина, надвишаващи определените в Приложение № 2 на Наредбата за служебните командировки и специализациите в чужбина, приета с ПМС № 115 от 2004 г.; създаване на повече от една интернет страница за МИГ за периода на изпълнение на стратегията; закупуване на лек автомобил, извършени след 2026 г.; външни услуги и оценка на проекти, извършени от лица, участвали в комисия за избор на стратегии по

СПРЗСР, в т. ч. когато такива лица са представители на или са експерти от юридически лица; възнаграждения и осигуровки за извършване на външни експертни услуги и оценка на проекти на служители в същата или в друга МИГ; възнаграждения и осигуровки за председател и секретар на Комисия за подбор на проектни предложения, когато същите са служители на МИГ; повече от 3 бр. проучвания и/или анализи за годишно; разходи за информираност и публичност, които не отговарят на изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2021-2027 г., съгласно приложение № 1 от Националната комуникационна стратегия за програмен период 2021-2027 г.; заявени за финансиране разходи в частта им, която надвишава определените референтни стойности когато има такива.

3. За дейностите по сътрудничество и подготвителни дейности за него, не са допустими разходи за: разходи, за които е получено финансиране от националния бюджет или бюджета на Европейския съюз, в т.ч. по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за Водено от общностите местно развитие“ от ПРСР 2014 – 2020 г.; разходи за обикновена подмяна; закупуване на животни; закупуване на едногодишни растения; закупуване на земя и сгради; принос в натура; разходи, платени в брой (с изключение на разходите за командировки, пощенски и куриерски услуги, такси за издаване на изискуеми документи и разходи за застрахователни премии), както и за опростени разходи съгласно чл. 83, ал. 1, букви "б", "в" и "г" от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година); банкови такси; заявени за финансиране разходи в частта им, която надвишава определените референтни стойности когато има такива; възнаграждения, свързани с координация на дейностите, надвишаващи 10 на сто от стойността на допустимите разходи за всяка МИГ, партньор по проекта; разходи, платени преди подаване на заявление за планирани дейности за сътрудничество и след крайния срок за тяхното извършване; разходи за закупуване на транспортни средства; разходи за изграждане и ремонт на места за настаняване; разходи за информираност и публичност, които не отговарят на изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2021-2027 г., съгласно приложение № 1 от Националната комуникационна стратегия за програмен период 2021-2027 г.; разходи за пътни, дневни и квартирни, извършени в полза на партньор/и по дейностите за сътрудничество; разходи за командировки, надвишаващи стойностите, определени в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.); 14.2.3.17. дневни пари за командировки в чужбина, надвишаващи определените в Приложение № 2 на Наредбата за служебните командировки и специализациите в чужбина, приета с ПМС № 115 от 2004 г.; нощувки в страната, надвишаващи 120 лв. за един човек и разходи, надвишаващи определените в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.).

Не са допустими за подкрепа разходи, които не отговарят на Специфичните условия за основателност на разходите, посочени в точка 7.3.2.2 Кратко описание на системата за контрол за елементи извън ИСАК (методи за контрол, кръстосани проверки, дълготрайност на инвестициите и свързаните с тях последващи проверки и т.н.), раздел 7.3.2. Извън обхвата на ИСАК на СПРЗСР 2023 - 2027.

6. Финансов план, включващ планираните средства от ЕЗФРСР

Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
	Мерки, финансирани от СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)	5 867 400	100.00%
П.Г.1	Инвестиции в земеделските стопанства	1 200 000	20.45%
П.Г.2	Инвестиции за преработка на селскостопански продукти	200 000	3.41%
П.Г.3	Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони	880 550	15.01%
П.Г.6	Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони	2 130 718	36.31%
П.Г.14	Първична преработка на дървесина	200 000	3.41%
	Мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“		
П.Ж.5	Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество	200 000	3.41%
	Мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегия и нейното популяризиране“ (До 25% от средствата на ред „Общо средства за	1 056 132	18.00%

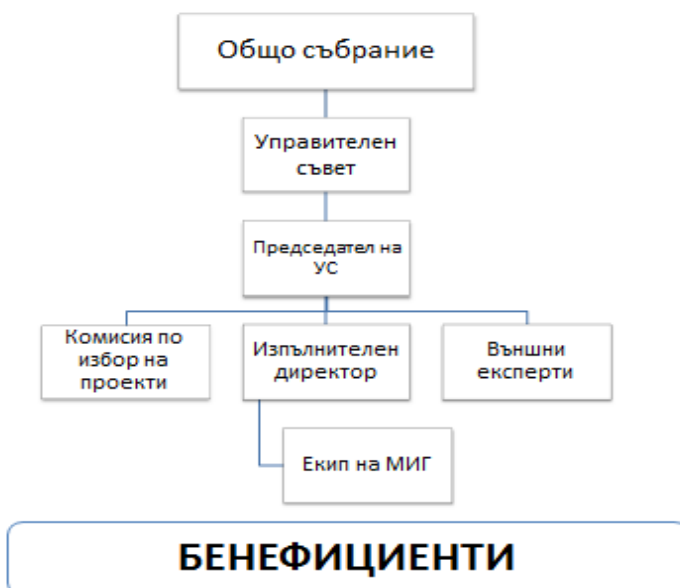

	стратегията, финансирани от ЕЗФРСР)		
	ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕЗФРСР	5 867 400	100.00%

7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията: (не повече от 6 страници);

Организационна структура на МИГ:

- Организационна
структура/схема.

Сдружение „МИГ – Пещера-Брацигово“ е юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, което представлява публично-частно партньорство. Сдружението е учредено на 22.05.2023 г. и регистрирано в Пазарджишки окръжен съд на 14.08.2023 г. от 33 учредителя. Сдружението е учредено в партньорство между представители на гражданското общество, бизнеса, местната власт и жителите на Общините Пещера и Брацигово.

7.2. Управление на МИГ:

- Органи за управление и
контрол;

Органите на управление на МИГ - Пещера са:

- Общо събрание (ОС);
- Управителен съвет (УС);

	Колективен върховен орган на Сдружението е Общото събрание, което се състои от всички негови членове. Общото събрание се провежда най-малко един път годишно. Свиква се от управителния съвет или по писмено искане на 1/3 от членовете. Правомощията на ОС са определени от Устава на сдружението. Управителният съвет е колективен управителен орган. Управителния съвет се състои от 5 лица. Членовете на УС могат да бъдат физически лица, членове на Сдружението или физически лица, упълномощени да представляват юридическите лица, които са членове на сдружението. Членовете на управителния съвет се избират за срок от 5 години. Съставът на УС на сдружението отговаря на следните условия: 1. Представители на Общинските власти – двама представители; 2. Представители на стопанския сектор – двама представители; 3. Представител на нестопанския сектор - един представител. Правомощията на УС са определени с Устава на Сдружението. УС се свиква на редовно заседание поне един път на три месеца по предварително обявен дневен ред. Заседанието на Управителния съвет е редовно, ако на него присъстват повече от половината от членовете му. Председателят на управителния съвет се избира за срок от пет години от Общото събрание и има следните правомощия: Представява сдружението пред трети лица; Осъществява координация между органите на сдружението; Организира дейността на Сдружението, осъществява оперативното му ръководство, осигурява стопанисването и опазването на неговото имущество; Взема решения за създаване на помощни органи и определя правилата им за работа; Определя структурата и щатното разписание на административния персонал; Сключва трудовите договори със служителите на Сдружението Членовете на МИГ, физически лица трябва да имат постоянен адрес на територията на действие на Сдружението - община Пещера и община Брацигово. Членове на МИГ, следва да бъдат със седалище и адрес на
--	--

	управление на територията община Пещера и община Брацигово. Включените в състава на УС представители на община Пещера и община Брацигово се определят с решение на общински съвет.
- Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.	Структурата и щатното разписание на персонала се определят от УС на МИГ, при спазване на изискванията на приложимата нормативна уредба. Неразделна част от Стратегията за ВОМР на „МИГ - Пещера Брацигово“ са длъжностни характеристики на оперативния състав на екипа. <u>Минималните изисквания</u> по отношение на служителите на МИГ са: Изпълнителният директор трябва да има: Завършено висше образование, най-малко степен „магистър“; Трудов стаж и/или осигурителен стаж най-малко 5 години; Управленски опит най-малко две години или най-малко три години опит като експерт в МИГ по прилагане на стратегия за ВОМР; Опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори. Експертът по прилагане на стратегията за ВОМР и останалите служители на МИГ трябва да имат: Завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; Трудов стаж и/или осигурителен стаж най-малко 2 години; За служител на длъжност "счетоводител" се прилагат изискванията на чл. 18 от Закона за счетоводството. За всеки служители на МИГ важат следните изисквания: 1. Не е член на колективния управителен орган или на контролни органи на МИГ и не е свързано лице на колективния управителен орган на МИГ по смисъла на §1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон, с изключение на случаите работодател и работник; 2. Не е общински съветник, кмет, заместник-кмет или служител на централна или териториална администрация на изпълнителната власт, на местната власт или на публично лице; 3. Не е лице, което лично или в качеството си на собственик, управител или контролиращ друго лице предоставя

	консултантски услуги на същата МИГ, свързани с прилагането на стратегия за ВОМР за периода 2023-2027 г. Местната инициативна група може да бъде бенефициент с проект към стратегията на ВОМР когато: това е предвидено в стратегията; никой от членовете на колективния управителен орган, както и свързано с него лице по смисъла на §1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон не е изпълнител или подизпълнител на дейностите; проектът, за който кандидатства за финансиране е за нестопански дейности. Правомощията на изпълнителния директор се определят в устава на МИГ и в трудовия му договор. Изпълнителният директор /ИД/ на МИГ Изпълнителният директор има следните основни функции: Организира и отговаря за изпълнението на решенията на УС; Ръководи и координира дейността на помощните органи на Сдружението; Осигурява организационно-техническото обслужване на дейността на органите на Сдружението; Подготвя и свиква заседанията на Комисията за избор на проекти; Представя до управляващия орган на ПРСР до 31 януари на всяка календарна година годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за местно развитие в предходната година; изпълнява други възложени му от Общото събрание и от Управителния съвет задължения Експерта по прилагане на стратегията за ВОМР /ЕПС за ВОМР/: Извършва информационни и експертни дейности в сътрудничество с останалите членове на екипа на МИГ. Предоставя необходимата основна и специфична информация за стратегията за ВОМР и мерките, включени в нея. Предоставя информация на потенциалните бенефициенти за възможностите за кандидатстване. Събира и обобщава информация за добри практики и представя на прекия си ръководител. Предоставя информация за добри практики на потенциални бенефициенти. Сътрудничи на управителния орган на Сдружението и ДФ „Земеделие” по повод дейностите по изпълнение на СВОМР. Провежда консултации с потенциални местни бенефициенти, целеви местни предприемачи и групи в специфични за региона отрасли за предоставяне на съвети за достъп до
--	---

	финансиране по Стратегията за ВОМР. Подпомага Изпълнителния директор и Председателя на Сдружението при разработване и изпълнение на бюджета и заявки за планирани дейности и разходи. Изготвя специализирани доклади, справки, а също така и предоставя допълнителни документи и информация за дейността на Сдружението. Осъществява наблюдение на изпълнението на проектите, като следи за спазване на поетите задължения от страна на одобрените бенефициенти и им осигурява експертна, техническа и методическа помощ за изпълнение на поетите от тях ангажименти. Подпомага одобрените кандидати при подготовка на заявки за плащане и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението по проектите, както и други действия описани в длъжностната му характеристика. Счетоводителят е необходимо да отговаря на изискванията на чл. 18 от Закона за счетоводството, както и да притежава опит в осчетоводяването на проекти. Асистентът подпомага изцяло горе посочените дейности на ИД, ЕПС за ВОМР и Счетоводителя. Освен това асистентът: Организира входящата и изходящата кореспонденция на МИГ. Води необходимите регистри за дейността на МИГ. Обработва всички материали, информация и документация, съобразно приложимите процедури и обявените покани за финансиране на проекти на бенефициенти по мерки от Стратегията за ВОМР; Отговаря за техническото изготвяне и оформяне на информационни материали за оповестяване изискванията за кандидатстване за финансиране по Стратегията за ВОМР, както и възложени задачи, свързани с длъжността.
7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:	
- Административен капацитет;	Сключени са предварителни споразумения със избраните служители, като на пълен работен ден за позициите изпълнителен директор и експерт по прилагане на стратегията за ВОМР. Избраният на длъжността „Изпълнителен директор“ отговаря на изискванията за заеманата длъжност. Има опит в изпълнение на проекти както по ПРСР, така и по други оперативни програми. Избраните експерти имат богат опит в работата по проекти с европейско финансиране.

- Материално – технически капацитет;	За функциониране на МИГ е осигурен самостоятелен офис. Осигурено е оборудване (компютри, мултифункционални устройства) за изпълнение на оперативната дейност на МИГ.
- Финансов капацитет;	Общините Пещера и Брацигово ще осигурят финансов ресурс за дейността на МИГ за дейностите, които са свързани с управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране на стойност от 74 810 лева, което е над 5% от разходите в това направление.

7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Мониторингът на изпълнението на стратегията за водено от общностите местно развитие на „МИГ – Пещера Брацигово“ и на подкрепените операции, и провеждането на конкретни дейности за оценка, свързани с тази стратегия, е задължение на екипа на МИГ.

Системата за мониторинг и оценка има за цел да обезпечи надеждна информация за бюджетните параметри, резултатите и въздействието на Стратегията за ВОМР и за партньорите, ангажирани в управлението така, че Управителния съвет на МИГ да може да взема правилни управленски решения. Мониторингът ще се осъществява на 2 нива - на ниво проект и на ниво стратегия за ВОМР.

Мониторингът на ниво проект се осъществява посредством:

- Преглед на отчети за техническо и финансово изпълнение на проектите;
- Осъществяване на посещения на място;
- Периодични срещи за отчитане на напредъка на проектите.

Събраната информация се въвежда в база-данни и служи за изготвяне на Доклади за изпълнение на стратегията и за извършване на независими оценки за нейното изпълнение.

Мониторингът на ниво стратегия за ВОМР се осъществява от УС на МИГ посредством обсъждането на Доклади (отчети) за междинно изпълнение на стратегията и от ОС на МИГ посредством разглеждането на Годишните доклади за изпълнение на стратегията.

Извършване на външна оценка за изпълнение на Стратегията. В рамките на предвидените оценки ще се събира информация за резултатите и въздействието на стратегията въз основа на индикаторите и въпросите за оценка. Работата по външната експертна оценка ще се организира от външен за МИГ изпълнител, с цел изготвяне на независима и релевантна на целите оценка. Оценката на изпълнението на Стратегията включва оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси за изпълнение на Стратегията; положителните и отрицателните характеристики при

изпълнението на Стратегията за ВОМР; анализ на изпълнението на индикаторите; оценка на степента на постигане на целите; изводи и препоръки. Външна оценка ще се извърши два пъти в периода на прилагане на стратегията – междинна и последваща. Оценките са съпътствани от изготвянето на междинен и окончателен доклад, като междинният ще даде препоръки и насоки за предприемане на мерки за постигане на целите на Стратегията за ВОМР, а окончателният ще излезе със заключение за постигнатите резултати от прилагането на Стратегията за ВОМР и степен на постигане на поставените цели.

Инструментите за осъществяване на дейностите по мониторинга и събиране на данни са:

- База данни и отчети по прилагане на стратегията за ВОМР;
- Текущ мониторинг;
- Извършване на външна оценка за изпълнение на стратегията;
- Тематични проучвания и анализи.

8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията: (не повече от 2 страници)

Прилагане на принципа на равенство между половете;

СВОМР гарантира равните възможности между мъже и жени, както и интегрирането на аспекта на равнопоставеност между половете в изпълнението на дейностите, съфинансирани по Стратегията. Всички приоритети и дейности се основават на принципа на равенство и липса на дискриминация, като Стратегията съдържа адекватни мерки за интегриране на принципа за равенство на половете в изпълнението, мониторинга и оценката. Приносът на СВОМР се изразява в интервенциите, свързани с под-мерките II.Г.1, II.Г.2 и II.Г.3 където се приоритизират проекти подадени от жени - ЗП или предприемачи. Осигуряването на работни места за жени също е изведено в приоритет.

Допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности

При своята реализация СВОМР няма да допуска дискриминация и ще гарантира равенство на възможностите за всеки на територията. Следвайки европейските политики, СВОМР предвижда положителни и насърчителни мерки, насочени към преодоляване на подобни проблеми и утвърждаване на равните възможности:

- проектите по публичните мерки включват хоризонтална дейност „Подобряване достъпа за хора с увреждания”;
- като критерии за оценка са предвидени точки в подкрепа на проекти, подадени от жени, млади хора, уязвими групи;
- изведено е в приоритет наемането на лица от уязвими и малцинствени групи

Принципите на равните възможности и не дискриминация ще бъдат спазвани при сформирани на оценителни комисии и при изпълнение на проектите, финансирани от СВОМР.

Създаване на условия за превенция на дискриминацията.

СВОМР на „МИГ Пещера Брацигово“ прилага дейности и методи, които създават условия за превенция на дискриминация в различните сфери на действие - административни, информационни, образователни, както и същински дейности по реализация на стратегията. СВОМР гарантира равнопоставеност в сферите на социалната защита, включително възможности за социално включване чрез предвидените под-мерки за изпълнението ѝ, на достъпа и възможностите за кандидатстване по подмерките на Стратегията; на достъпа до обучение и услуги, които се предлагат от самия МИГ. Спазването на принципите за превенция на дискриминацията е задължително и за всички управленски процеси в „МИГ Пещера Брацигово“.

. Общата рамка, гарантираща спазването на тези хоризонтални принципи, включва:

- Конституцията на Република България (чл. 6);
- Законът за защита от дискриминация;
- Законът за интеграция на хората с увреждания;
- Националната стратегия за хората с увреждания 2021-2030 г.;

Националната стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете 2021-2030 г.

- Национална стратегия за заетост на хората с увреждания 2021 - 2030 г. и др.

За превенция на дискриминацията при реализацията на стратегията ще се работи целенасочено за подкрепа на представители на уязвими и малцинствени групи. По време на изпълнение на стратегията за водено от общностите местно развитие се предвижда провеждането на целенасочени обучения и информационни дейности, насочени към тези групи на територията на „МИГ Пещера Брацигово“ с цел повишаване на информираността и придобиване на умения за подготовката и реализацията на проекти, както и за участието в тях.

Формуляр за кандидатстване за допълващо финансиране по ПРЧР 2021-2024 към стратегия за ВОМР на МИГ

(Приложение към СВОМР, съгласно чл. 17, ал. 2 на ПМС 494/2024 г.)

Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027 (ПРЧР)

МИГ може да включи в СВОМР една или повече от следните 5 допустими мерки по ПРЧР:

1. **Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда** (*Дейности по Специфична цел 1 на Приоритет 1 на ПРЧР*):
2. **Подкрепа за развитие на предприятията от социалната икономика** (*Дейности по Специфична цел 1 на Приоритет 1 на ПРЧР*)
3. **Активен живот на възрастните хора в пенсионна възраст и остаряване в добро здраве** (*Дейности по Специфична цел 4 на Приоритет 1 на ПРЧР*)
4. **Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите** (*Дейности по Специфична цел 2 на Приоритет 2 на ПРЧР*)
5. **Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда на младите хора** (*Дейности по Специфична цел 1 на Приоритет 3 на ПРЧР*)

Към една Стратегия за ВОМР могат да бъдат планирани **максимум 5 мерки** със съответните дейности към тях с допълващо финансиране от ПРЧР. Включването на всички допустими 5 мерки, изброени по-горе, не е задължително и следва да се съобразено с **местните нужди и проблеми**. МИГ, които обхващат територии от **Югозападен регион (регион в преход)** и от друг регион от **ниво 2 (слабо развит регион)** планират отделни мерки за отделните региони. Във връзка с това, **само тези МИГ могат да включат повече от 5 броя мерки в стратегиите.**

Подробна информация за мерките, бюджета, допустимите дейности към всяка от тях, целевите групи, индикаторите и бенефициентите е представена в Указанията на УО на ПРЧР по чл. 10, ал (1) от ПМС 494/30.12.2024 г.

ВАЖНО: Кандидатите следва да спазват всички условия и инструкции на УО на ПРЧР, посочени в Указанията и в настоящия формуляр, при попълване на информацията.

1. **Наименование на мярката** (*Кандидатът изписва името на избраната от посочените 5 допустими мерки по ПРЧР*)

Подобряване на достъпа до трудова заетост и активиране за включване на пазара на труда

2. Цел на мярката (до половин страница)

1. *Формулира се целта специфично за всяка мярка, не се повтаря само мярката или допустимите дейности, формулирани от УО на ПРЧР.*
2. *Посочва се обосновка за избора на мярката и анализ за необходимостта от мярката на територията на МИГ, с описани конкретни местни специфики и обстоятелства*

2.1. Цел на мярката:

Достъп до заетост за търсещи работа и безработни неактивни лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда чрез придобиване на нови знания, умения и квалификация.

2.2. Обосновка и анализ за необходимостта от мярката:

Пазарът на труда на територията на „МИГ Пещера-Брацигово“ е негативно повлиян от демографските процеси, при ясна перспектива за изостряне на отрицателните им въздействия още в средносрочен период.

Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в двете общини освен демографската криза са слабата инвестиционна активност, липсата на работни места и най-вече несъответствието между професионалната квалификация на свободната работна сила и пазара на труда. Наблюдава се дефицит на квалифицирана работна ръка и на регионално ниво (в райони намиращи се далеч от индустриални и административни центрове, планински райони) и на под отраслово ниво (за някои професионални тенденции и професии). Несъответствието между предлаганите и търсените квалификации е очевидно предимно в следните групи: незавършилите училище, млади хора, завършващи средно образование и тези без или с много ниско ниво на професионална квалификация. Това несъответствие се наблюдава също така в групите от хора с образование и професионални квалификации, но без стаж, както и в групата на продължително безработните. квалифицирани кадри, а в същото време безработицата сред лицата без образование и квалификация остава сравнително висока. За община Пещера коефициента на безработица е 4.5%, като от тях 47.6% са безработни без професия и с ниска квалификация. Продължително безработните представляват 8.48% от общият брой безработни. В община Брацигово коефициента на безработица е 7.1% с тенденция на намаляване. Тези, които са без образование и квалификация са с висок относителен дял – 56.4%. Продължително безработните представляват 8.48% от общият брой безработни. И за двете общини е характерно: висок дял на безработни до 30 години – над 40%, които нямат умения и квалификация; по-висок дял на жените в общата безработица – над 60%.

На базата на анализа на състоянието на трудовия пазар на територията на „МИГ Пещера-Брацигово“, може да се твърди, че прилагането на мярката „Подобряване на достъпа на трудовия пазар за включване на пазара на труда“ ще допринесе за: преодоляване на липсата на квалификация при продължително безработните лица; до подобряване на конкурентоспособността на уязвимите групи на пазара на труда чрез преквалификация, особено на по-възрастните неактивни и безработни лица; до задоволяване на потребностите на работодателите от квалифицирана работна сила.

3. Целева група/и и идентифицираните техни проблеми, които мярката ще решава *(посочват се целевите групи по конкретната мярка като се съобразяват с допустимите целеви групи от таблица 1 в Указанията, посочва се техният индикативен брой, характеристики, както и идентифицираните техни местни проблеми и потребности, които мярката адресира):*

3.1. Целеви групи:

Целевите групи обхващат:

- Икономически неактивни лица, които са трайно безработни;
- Лица с основно или по-ниско образование, които нямат квалификация за участие в пазара на труда;
- От гледна точка на възрастовата структура на безработните на територията на „МИГ Пещера-Брацигово“ целева група са и тези безработни, които са над 50 години и са необходими програми за преквалификация.

3.2. Брой: Индикативният брой на подпомогнатите от целевите групи е 50, като тяхното разпределение е както следва: трайно безработни – 5; безработни с основно и по-ниско образование, които включват и маргинализирани група – 35; неактивни лица над 50 години – 10.

3.3. Характеристики на целевата група:

Прилагането на мярката за трите целеви групи е предпоставка за решаване на проблеми на пазара на труда на територията на „МИГ Пещера-Брацигово“

Най-голяма е групата на безработните с основно и/или по-ниско образование. Характерно за тази група е, че тя преобладава при ромското население. Според последното преброяване (2021 г.), 4.8% в Община Пещера се самоопределя от ромския етнос, а за Община Брацигово този показател е 3.2%. Липсата на образование е предпоставка за трудности при реализирането на пазара на труда и от тази гледна точка това са лица в неравностойно положение. Налице е висок риск от бедност и социална изолация на цели групи хора, който се дължи на ниската заетост на трудоспособното население, сравнително високата безработица, ниската образователна степен, ниски доходи. Характеристиката на безработните на територията на „МИГ Пещера-Брацигово“ сочи, че 51% от безработните са с основно, начално и по-ниско образование. По данни на НСИ в община Пещера неграмотното население е 2%, а за община Брацигово – 0.8%.

През последните години се отчита увеличаване на безработните, които са на възраст над 50 години. Отпадането им от пазара на труда е свързано най-вече с липсата на квалификация за работа от която имат нужда работодателите. На практика тази група има нужда от допълнителни мерки насочени към придобиване на ключови компетентности, които са необходими за тяхната реализация. Последните актуални данни за нивото на безработица сочи, че тази група на територията на „МИГ Пещера-Брацигово“ представлява 49% от общата структура.

Трайно безработните лица (безработни над 12 месеца) са сравнително обособена група и в периода 2017-2024 г. те са в диапазона от 5 до 8% от безработните. Решаването на проблема с тяхната реализация е свързан с необходимостта от придобиване на квалификация и мотивация за работа. Често е необходимо да се включат дейности по професионално ориентиране съобразно индивидуалните възможности на безработните.

3.4. Идентифицирани нужди и проблеми и как мярката ще допринесе за тяхното решаване:

Всяка една от целевите групи, които са идентифицирани могат да бъдат обект на приложение на мярката от гледна точка на факта, че чрез нея се очаква подобряване на достъпа до трудова заетост и активирането им в пазара на труда.

Най-голямата целева група е тази на безработните с основни и/или по-ниско образование. Нуждите на тази целева група могат да се обобщят в следните насоки: преодоляване липсата на квалификация в съответствие с пазара на труда; професионално обучение по време на работа. Проблемите, които могат да се появят при реализацията на мярката са свързани с мотивацията при приобщаването на тази група към разбирането, че квалификацията е необходимост за трудова реализация. Като се има предвид, че основна част от тази целева група са роми, продължителното обучение в различните му форми, може да доведе до липсата на интерес.

Прилагането на мярката дава възможности за различни необходими комплексни дейности, с цел реализирането за адекватна заетост, включително и съобразена с индивидуалните нужди и мотивация на безработните.

Целевата група на безработни над 50 години е специфична по своя характер и се отнася до лица, които са най-вече със средно образование и е имала квалификация, която обаче не отговаря на нуждите на трудовия пазар. Нуждите на тази група са: преквалификация съобразена с пазара на труда; работни места, които да отговарят на възможностите за осъществяване на трудова дейност при отчитане на новите изисквания за дигитални умения и ключови компетентности. Проблем, който може да възникне е свързан с мотивацията за значителна промяна на съществуващи компетентности с изискванията на пазара на труда. За това са необходими дейности по професионално ориентиране.

Прилагането на мярката ще създаде възможност за реализация на пазара на труда на хора, които наблизават пенсионна възраст и им се предоставя възможността професионална преквалификация.

Трета целева група е тази на трайно безработните лица. Техните специфични нужди са свързани с: осигуряване на заетост, която да отговаря на възможностите им за реализация на пазара на труда. Това е труден процес на приобщаване още повече, че тази група се характеризира донякъде с липсата на трудови навици и мотивация за работа. Това е и основният проблем при приобщаване на целевата група към активна трудова дейност.

Прилагането на мярката ще осигури възможност чрез идентификация на индивидуалните нужди да се мотивират тази група безработни за промяна на статута си чрез професионално обучение и за придобиване на ключови компетентности.

- 4. Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката** *(посочват се допустимите типове кандидати и партньори (ако партньорството е приложимо по конкретната мярка), като се съобразяват с допустимите бенефициенти от Таблица 1 в Указанията. Не се посочват поименно, освен ако не са община.)*

4.1. Допустими кандидати:

Община Пещера

Община Брацигово

4.2. Допустими партньори (ако е приложимо):

- 5. Допустими дейности,** конкретно необходими за реализация на мярката *(Тук се описват всички дейности, които се планира да бъдат изпълнени с мярката, спрямо*

потребностите на целевите групи. Допустимите дейности са посочени в т. 5. „Допустими дейности по специфичните цели от ПРЧР“ в Указанията)

Допустими дейности по проекта:

- Дейности за активиране на икономически неактивни лица от идентифицираните целеви групи, които не са в образование или обучение, за включването им в пазара на труда, в т.ч. информационни кампании, трудови борси.
- Предоставяне на дейности за професионално ориентиране и включване на заетост на неактивни и безработни лица
- Предоставяне на мотивационно обучение за активно търсене на работа; Предоставяне на обучение за повишаване на професионалната квалификация или за придобиване на нова; Осигуряване на обучение по време на работа (чиракуване) и стажуване. Тази дейност включва и възможността за подкрепа на по-възрастните, неактивни и безработни лица за адаптиране към промените и към работодателите чрез преквалификация и чрез придобиване на нови умения.
- Предоставяне на обучение за придобиване на ключови компетентности.
- Предоставяне на стимули на работодателите за наемане на безработни лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда
- Целенасочена подкрепа за осигуряване на заетост чрез трудово консултиране, кариерно ориентиране, обучение на работното място, субсидирана заетост.
- Придобиване и развитие на умения и компетентности свързани с: работа в екип и разрешаване на проблеми.

Видовете дейности отговарят на принципа „Ненанасяне на значителна вреда“, тъй като не се очаква да имат значително отрицателно въздействие върху околната среда поради тяхното естество. Видовете действия ще бъдат в съответствие с принципите, залегнали в Хартата на основните права на ЕС (ХОП) и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ).

6. Бюджет на мярката – *(Посочва се общият бюджет на мярката; интензитет на финансовата помощ; финансови параметри за проектите (минимална, ако е приложимо, и максимална стойност). **Важно! Максималният размер на един проект не може да надвишава 400 000 лева. МИГ може да определи по-ниска максимална стойност за един проект.**)*

6.1. Общ бюджет на мярката: 470 000 лв.;

6.2. Интензитет: 100% безвъзмездна финансова помощ; % съфинансиране (ако е приложимо);

6.3. Минимална (ако е приложимо) стойност на проекта: 50 000 лв.;

Максимална стойност на проекта: 390 000 лв.

Допустими разходи:

- Разходи за възнаграждения;

- Разходи за командировки (дневни, пътни и квартирни) на лицата;
- Разходи за материали, консумативи и други материални запаси, свързани с дейностите по проекта;
- Разходи за обучения;
- Разходи за външни услуги пряко свързани с изпълнението на проектните дейности (обучения, наем на зали, организиране на събития, изготвяне на анализи и проучвания)
- Режимни разходи (телефон, ел. енергия, вода и др.)
- Разходи за застраховки
- Разходи за видимост, прозрачност и комуникация, като част от разходите за организация и управление;
- Разходи за организация и управление.

„Допустимите разходи се определят на базата на изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕФСУ, разпоредбите на Регламент № 2018/146, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС) 2021/1060 и приложимото национално законодателство на финансовата рамка 2021-2027.“

Недопустими разходи:

- Разходи финансирани от друга операция, програми или каквато и да е друга финансова схема, произтичаща от държавния бюджет, от бюджета на Общността или друга донорска програма;
- Глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;
- Комисионни и загуби от курсови разлики;
- Възстановим данък върху добавената стойност;
- Разходи за държавни и общински такси;
- Разходи за закупуване на моторни превозни средства;
- Разходи за гаранции, осигурени от банка или друга финансова институция, с изключение на разходите за финансови инструменти;
- Лихви по дългове, освен във връзка с безвъзмездните средства, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- Субсидиране на лихви по одобрени схеми за държавни помощи и разноси за финансови трансакции;
- Разходи за закупуване на земя и недвижимо имущество, както и за закупуването на инфраструктура;
- Закупуване на материални активи втора употреба;
- Разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и/или попълването на документите за кандидатстване за финансова подкрепа.

„На основание на чл.57, ал.2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за проекта или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл.59а от ЗУСЕФСУ. При прилагане на опростено отчитане на разходите се спазват разпоредбите на чл.55 от ЗУСЕФСУ и чл. 53,54 в), чл. 56 и чл. 94 (2) от Регламент (ЕС) № 2021/1060 на Европейския парламент.“

„Мерките по ПРЧР ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (правилото de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функциониране на Европейския съюз към помощта de minimis и последващи изменения на нормативната уредба в областта на държавните и минималните помощи.“

7. Очаквани резултати и индикатори от изпълнение на мярката *(посочват се резултатите и индикаторите, които мярката се очаква да постигне в резултат от*

изпълнение на избраните дейности. Съгласно Таблица 1 от Указанията приложимите индикатори се цитират с имената им, без да се посочват стойности за тях.)

7.1. Индикатори за краен продукт:

Безработни, вкл. продължително безработни;

Неактивни лица над 50 години;

Малцинства с основно и по-ниско образование (вкл. маргинализирани общности като ромите);

7.2. Индикатори за резултат:

Участници, които при напускане на операцията получават квалификация;

Участници, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица;

Участници от малцинствата, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа;

Участници от малцинствата, които при напускане на операцията получават квалификация или имат работа, вкл. като самостоятелно заети лица.

1.Наименование на мярката *(Кандидатът изписва името на избраната от посочените 5 допустими мерки по ПРЧР)*

Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите

2. Цел на мярката *(до половин страница)*

1. *Формулира се целта специфично за всяка мярка, не се повтаря само мярката или допустимите дейности, формулирани от УО на ПРЧР.*

2. *Посочва се обосновка за избора на мярката и анализ за необходимостта от мярката на територията на МИГ, с описани конкретни местни специфики и обстоятелства*

2.1. Цел на мярката:

Целта на мярката е намаляване на бедността и повишаване на социалното включване сред ромите

2.2. Обосновка и анализ за необходимостта от мярката:

Прилагането на мярката е насочено към социално-икономическата интеграция на маргинализирани групи от населението, с фокус върху ромите, което ще спомогне за подобряване достъпа до заетост, образование, обучение, социални и здравни услуги. Освен това ще бъдат реализирани дейности, в резултат на които ще се създадат условия за преодоляване на негативните стереотипи, недопускане на неравно третиране и подкрепа за реализация на основните икономически, социални и културни права.

Етническата структура на населението на територията показва тенденция на намаляване в абсолютни стойности на ромската етническа група, но в относителен дял се запазва техният дял. Според данни от преброяването в община Пещера 713 души са се самоопределили за роми (4.8%), а в община Брацигово – 235 души (3.2%). От анализа на данните може да се твърди, че: значителна част от ромите на територията на МИГ се самоопределят към турската етническа общност; голяма част от ромите се концентрират в определени населени места. В тях са и преобладаващите случаи на неграмотност и липса на каквито и да е умения.

Заетостта и възможностите за социално включване на лица от уязвимите групи, са сред основните приоритети за територията на „МИГ Пещера Брацигово“. Ниският процент на регистрираните безработни сред населението от ромски произход, а сред най-сериозните проблеми. Ниският коефициент на образованост е фактор, който ги прави неконкурентноспособни на пазара на труда.

Изводи:

- Голям е дялът на нерегистрираните безработни роми;
- Малко по-висок е дялът на безработица сред жените;
- Голямата част от ромите нямат образование или са с основно и по-ниско;
- Малък е броят на лицата от ромски произход, които участват в програми за подпомагане.

3. Целева група/и и идентифицираните техни проблеми, които мярката ще решава *(посочват се целевите групи по конкретната мярка като се съобразяват с допустимите целеви групи от таблица 1 в Указанията, посочва се техният индикативен брой, характеристики, както и идентифицираните техни местни проблеми и потребности, които мярката адресира):*

3.1. Целеви групи: Представители на ромската общност, включително хора в риск и/или жертва на дискриминация

3.2. Брой: 25

3.3. Характеристики на целевата група:

Представителите на ромската общност на територията „МИГ Пещера Брацигово“ най-често са в райони с установена концентрация в определени населени места. Това създава проблеми и създава риск от бедност, социално изключване и маргинализация (висока безработица, ниски доходи, ограничен достъп до публични услуги, териториална сегрегация, пространствена изолация).

Рискът от бедност и социална изолация е висок при ромския етнос и това прилагането на интегриран иновативен подход при тяхното решение.

3.4. Идентифицирани нужди и проблеми и как мярката ще допринесе за тяхното решаване:

Решаването на проблемите при ромската общност е приоритет на „МИГ Пещера Брацигово“. Нуждите на ромската общност са идентифицирани и в своята конкретност те могат да се определят в следните направления: повишаване на умения и квалификация, която може да осигури активно участие на пазара на труда и съответно осигуряване на стабилен доход; нужда от интегрирани социални услуги особено за семейства с деца; достъп до адекватно образование; нужда от достъпни здравни услуги; нужда за семействата от благоприятна жилищна среда.

Комплексният характер на идентифицираните нужди създава редица проблеми при тяхното решаване. В повечето случаи е налице съпротива за изпълнение на една или друга социална мярка. Пример за това е например изискването за присъствие на децата в училище. Данните сочат, че най-често в ромската общност много деца отпадат от образователната система.

Решаването на въпроса се крие не само в налагане вид санкции, а и в търсене на възможности за мотивиране на разбирането за необходимостта от образование на децата.

Мярката по Специфична цел 2 на Приоритет 3 „Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите“, прилагана на територията на „МИГ Пещера Брацигово“ ще осигури възможности за промяна на тяхната подкрепа, а също така и на стереотипите. Мярката по отношение на подобряване на достъпа до заетост, умения и квалификация е с приоритет младежите за придобиване на базови умения, включително и обучение. Мярката е насочена и към самотните и многодетни родители с акцент улесняване на достъпа до образование и квалификация на ромските жени.

Голяма част от нуждите на ромската общност са свързани с предоставяне на подкрепа за интегрирани здравно-социални услуги за семейства с деца. Здравната профилактика и превенция, достъп до здравни грижи, информираността от ваксинапрофилактика, са част възможните насоки за подкрепа.

Възможните насоки на работа с ромската общност в своята съвкупност имат за цел да улеснят приобщаването и към пазара на труда, към повишаване на доходите им и достъпа до публични услуги.

- 4. Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката** *(посочват се допустимите типове кандидати и партньори (ако партньорството е приложимо по конкретната мярка), като се съобразяват с допустимите бенефициенти от Таблица 1 в Указанията. Не се посочват поименно, освен ако не са община.)*

4.1. Допустими кандидати:

Община Пещера

Община Брацигово

4.2. Допустими партньори (ако е приложимо):

Доставчици на социални и здравни услуги;

Неправителствени организации

Работодатели

- 5. Допустими дейности,** конкретно необходими за реализация на мярката *(Тук се описват всички дейности, които се планира да бъдат изпълнени с мярката, спрямо потребностите на целевите групи. Допустимите дейности са посочени в т. 5. „Допустими дейности по специфичните цели от ПРЧР“ в Указанията)*

Допустими дейности:

A. Подкрепа за подобряване достъпа до заетост, умения и квалификация

- Предоставяне на обучения, включително обучение чрез работа, чиракуване, професионална квалификация и ключова компетентност;
- Целенасочени мерки за младежи от маргинализираните общности, като наемана на първа работа, субсидирана заетост, обучение по време на работа, професионална квалификация;
- Подкрепа за самотните и многодетни родители и улесняване достъпа им до услуги;

Б. Дейности в областта на социалното включване и достъп до здравеопазване

- Предоставяне достъпа до и предоставяне на качествени социални и здравни услуги в т.ч. интегрирани междусекторни услуги, съгласно специфичните потребности на целевата група; предоставяне на индивидуални консултации и социално-здравна медиация; повишаване информираността относно социалните и здравните им права; насърчаване на семейното планиране и отговорното родителство;
- Здравна профилактика и превенция, особено в случаите на епидемии. Информираниост относно имунизационния календар;
- Мерки за повишаване на здравната култура по отношение на репродуктивното здраве на жените, превенция на болести при децата и социално-значими болести при възрастните.

В. Дейности срещу дискриминацията и за преодоляване на негативните стереотипи и нагласи в общността

- Планиране, управление, наблюдение и оценка на инициативите за социално-икономическо включване на ромите и за общностно развитие;
- Инициативи за популяризиране на културната идентичност на етническите общности, включително в сферата на традиционните дейности;
- Подкрепа за борба с дискриминацията, ограничаване на езика на омразата чрез включването на различни направления свързани с образованието;
- Подкрепа на ромските деца и техните семейства за преодоляване на факторите, които водят до бедност

6. Бюджет на мярката – *(Посочва се общият бюджет на мярката; интензитет на финансовата помощ; финансови параметри за проектите (минимална, ако е приложимо, и максимална стойност). **Важно! Максималният размер на един проект не може да надвишава 400 000 лева. МИГ може да определи по-ниска максимална стойност за един проект.**)*

6.1. Общ бюджет на мярката: 500 000лв.;

6.2. Интензитет:100% безвъзмездна финансова помощ; 0% съфинансиране (ако е приложимо);

6.3. Минимална (ако е приложимо) стойност на проекта: 50 000лв.;

Максимална стойност на проекта:100 000 лв.

Допустими разходи:

- Разходи за възнаграждения;
- Разходи за командировки (дневни, пътни и квартирни) на лицата;
- Разходи за материали, консумативи и други материални запаси, свързани с дейностите по проекта;
- Разходи за обучения;
- Разходи за външни услуги пряко свързани с изпълнението на проектните дейности обучения, наем на зали, организиране на събития, изготвяне на анализи и проучвания)
- Режийни разходи (телефон, ел. енергия, вода и др.)
- Разходи за застраховки
- Разходи за видимост, прозрачност и комуникация, като част от разходите за организация и управление;
- Разходи за организация и управление.

„Допустимите разходи се определят на базата на изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕФСУ, разпоредбите на Регламент № 2018/146, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС) 2021/1060 и приложимото национално законодателство на финансовата рамка 2021-2027.“

Недопустими разходи:

- Разходи финансирани от друга операция, програми или каквато и да е друга финансова схема, произтичаща от държавния бюджет, от бюджета на Общността или друга донорска програма;
- Глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;
- Комисионни и загуби от курсови разлики;
- Възстановим данък върху добавената стойност;
- Разходи за държавни и общински такси;
- Разходи за закупуване на моторни превозни средства;
- Разходи за гаранции, осигурени от банка или друга финансова институция, с изключение на разходите за финансови инструменти;
- Лихви по дългове, освен във връзка с безвъзмездните средства, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- Субсидиране на лихви по одобрени схеми за държавни помощи и разноси за финансови трансакции;
- Разходи за закупуване на земя и недвижимо имущество, както и за закупуването на инфраструктура;
- Закупуване на материални активи втора употреба;
- Разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и/или попълването на документите за кандидатстване за финансова подкрепа.

„На основание на чл.57, ал.2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за проекта или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл.59а от ЗУСЕФСУ. При прилагане на опростено отчитане на разходите се спазват разпоредбите на чл.55 от ЗУСЕФСУ и чл. 53,54 в), чл. 56 и чл. 94 (2) от Регламент (ЕС) № 2021/1060 на Европейския парламент.“

„Мерките по ПРЧР ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (правилото de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функциониране на Европейския съюз към помощта de minimis и последващи изменения на нормативната уредба в областта на държавните и минималните помощи.“

7. Очаквани резултати и индикатори от изпълнение на мярката (посочват се резултатите и индикаторите, които мярката се очаква да постигне в резултат от изпълнение на избраните дейности. Съгласно Таблица 1 от Указанията приложимите индикатори се цитират с имената им, без да се посочват стойности за тях.)

7.1. Индикатори за краен продукт:

Малцинства (включително маргинализирани общности като ромите)

Деца на възраст под 18 години

7.2. Индикатори за резултат:

Участници, които при напускане на операцията получават квалификация;

Участници, които при напускане на операцията имат работа;

Участници, подкрепени чрез социални и здравни услуги;

Участници с променени нагласи в резултат от информационни и/или общностни кампании

Приложение ПО

ДОПЪЛВАЩО ФИНАНСИРАНЕ ОТ ПРОГРАМА „ОБРАЗОВАНИЕ“ КЪМ СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР

на „МИГ Пещера Брацигово“

(наименование на Местната инициативна група)

Приложение ПО се попълва към стратегията на МИГ в съответствие с представената стратегия за ВОМР за финансиране от ЕЗФРСР и изведените приоритети и цели за развитие на територията.

1. Обосновка за допълващо финансиране от Програма „Образование“

Допълващото финансиране от ПО:

☒	е съгласно идентифицирани предизвикателства/нужди в сферата на образованието, изведени в Анализ/и на територията на МИГа Моля, посочете глава, раздел, точка, страница от Анализа/ите. Допълнете, ако е приложимо. Програма „Образование“ осигурява допълващо финансиране на одобрени стратегии за ВОМР с планирани мерки/дейности в сферата на образованието по Приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“. Осигурява се подкрепа на социално включване на деца и ученици от маргинализирани групи и подобряване достъпа им до качествено образование. Образователното равнище на територията на „МИГ Пещера Брацигово“ отговаря на средните показатели за страната. Училищната мрежа е балансирана и може да обхване всички деца. На територията на община Пещера има 6 общообразователни училища и 1 професионална гимназия. На територията на община Брацигово има 4 общински училища. Тенденцията е на намаляване на броя на учениците на територията на МИГ. През учебната 202/2021 г. общият брой на учениците на територията на МИГ е 1787 на брой, а за 2023/2024 г. те намаляват с 16%. Наблюдава се тенденцията на нарастване на относителния дял на по-високообразованото население (с висше и средно образование) за сметка на по-ниско образованото. Въпреки това ранното напускане на образованието или липсата на образование е пречка за икономическия растеж и заетост. Недостатъчната квалификация и умения на младите хора, напускащи преждевременно образователната система, водят до намаляване на тяхната производителност и конкурентоспособност и създават сериозни проблеми на пазара на труда. Проблем за образованието на децата от ромския етнос е изоставащото развитие на
-------------------------------------	---

	инфраструктурата, лошите битови условия и липсата на обособени терени за зелени площи, детски площадки и центрове за социална и образователна интеграция на жителите. Пространствената обособеност на ромското население и компактност в единни общности, препятства изпълнението на мерки по десегрегация, интеграция и социално включване на така изолираните ромски общности. В населените места в общината, където има съсредоточени големи маси хора с ромско население, има обособени квартали на уязвими етнически малцинства със структурна бедност. Една от най-тежките последици от тази особеност е влошаването на възможностите на семействата да полагат грижи за децата си, което води до голям брой детско население отглеждано в риск, както и до риск за отпадане от училище. Ниският социален статус на семействата е основна причина децата да не посещават детска градина и училище. Част от средствата за дейностите по социалното подпомагане на лицата в неравностойно социално положение се осигуряват от държавата (чрез делегирани от нея дейности на общината) и друга по-малка част от местни бюджетни средства. Етническата структура на населението на територията показва тенденция на намаляване в абсолютни стойности на ромската етническа група, но в относителен дял се запазва техният дял. Според данни от преброяването в община Пещера 713 души са се самоопределили за роми (4.8%), а в община Брацигово – 235 души (3.2%). От анализа на данните може да се твърди, че: значителна част от ромите на територията на МИГ се самоопределят към турската етническа общност; голяма част от ромите се концентрират в определени населени места. В тях са концентрирани и преобладаващите случаи на неграмотност и липса на каквито и да е умения. По данни на НСИ в община Пещера неграмотното население е 2%, а за община Брацигово – 0.8%. Според последните данни от НСИ, за учебната 2019/2020 г. децата, които са напуснали системата на основното образование са съответно: за община Брацигово – 27 деца; за Община Пещера – 63 деца. Идентификацията им сочи, че това са предимно деца от ромски произход. Налице е висок риск от бедност и социална изолация на цели групи хора, който се дължи на ниската заетост на трудоспособното население, сравнително високата безработица, ниската образователна степен, ниски доходи. <i>Нужди: Проблем е прибирането и задържането на подлежащите на задължително образование деца. Има потребност от повишаване на качеството на учебния процес.</i>
☒	в Анализа/ите на територията са идентифицирани <i>целеви групи</i>, допустими по ПО, с конкретни характеристики <i>Моля, посочете глава, раздел, точка, страница от Анализа/ите. Допълнете/опишете, ако е приложимо.</i> Целеви групи: Децата и ученици от уязвими/маргинализирани групи, като роми; Децата и ученици в риск от отпадане от образователната система; Децата и ученици, чийто майчин език е не българския; Учители, други педагогически специалисти и непедагогически персонал;
	в Анализа/ите на територията са идентифицирани <i>типове бенефициенти</i>,

☒	допустими по ПО <i>Моля, посочете глава, раздел, точка, страница от Анализа/ите. Допълнете. опишете, ако е приложимо. Не се изброяват поименно.</i> Общини Общински детски градини и училища Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) за осъществяване на дейност в обществена полза с доказан опит и експертиза в сферата на образованието и работа с уязвими групи.
☒	в Анализа/ите, когато е приложимо, е обоснована възможността за <i>партньорство</i> съгласно Указанията на УО на ПО. <i>Моля, посочете глава, раздел, точка, страница от Анализа/ите. Допълнете, опишете, ако е приложимо.</i> Общините, ЮЛНЦ и общинските детски градини и училища могат да участват като кандидати и партньори. Общините и ЮЛНЦ, кандидати в проектното предложение по процедурата на УО на ПО следва да участват в задължително партньорство с допустимо училище/детска градина. Общините могат да участват като кандидати в едно проектно предложение и като партньор в повече проектни предложения на територията на МИГ. Двете общини, които участват в „МИГ Пещера Брацигово“ имат разработени и приети планове за действие, които са в изпълнение на областните стратегии за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходни на ромите ситуация 2024 -2027 г. ЮЛНЦ може а участва като кандидат в едно проектно предложение и като партньор в повече проектни предложения. За целта сдружението трябва да е регистрирано по реда на ЗЮЛНЦ, като ЮЛНЦ за осъществяване на дейност в обществена полза с цели и предмет на дейност в сферата на образованието и /или работа с уязвими групи и да са действаща и работеща организация за постигане на целите си по предмета на дейност най-малко 2 години преди датата на подаване на проектното предложение по процедурата. Съответното ЮЛНЦ трябва да докаже опит в изпълнение на дейности сходни или идентични по тези операции и /или участие в изпълнението на поне едни приключен проекти в сферата на образованието и /или работа с уязвими групи. Мястото на регистрация на всички кандидати и партньори в едно проектно предложение трябва да бъде на територията на МИГ.
☒	принос на допълващото финансиране от ПО към <i>приоритет/цел</i> от СВОМР и идентифицираните <i>предизвикателства в сферата на образованието, както и към одобрен общински стратегически документ</i>, когато е приложимо съгласно Указанията на УО на ПО. <i>Моля, посочете глава, раздел, точка, страница от СВОМР. Допълнете. опишете, ако е приложимо.</i> Допълващото финансиране от ПО ще допринесе до подобряване на достъпа до образование, за намаляване на отпадащите от образованите деца и ученици, за подкрепа и развитие на специалистите в системата на предучилищното и училищно образование, до ефективно взаимодействие на училищните общности , вкл. работа с родителите. Общините са идентифицирали проблемите свързани с образованите на

	маргинализираните групи. Община Пещера е разработила План за действие в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2024-2027 г.).
☒	<i>демаркация и допълняемост</i> на допълващото финансиране от ПО към СВОМР <i>Моля, посочете глава, раздел, точка, страница от СВОМР и/или от Анализа/ите. Допълнете, опишете, ако е приложимо.</i> Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР) 2023-2027 ще финансира мерки за подобряване на знанията и професионалната квалификация на заетите в сферата на селското и горско стопанство и на земеделските производители. Такива мерки няма да се финансират от ПО. За насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности, като ромите, мерките от ПРЧР ще се допълват от дейностите по линия на ПО, по която са предвидени дейности за подобряване на приобщаващия характер на образователната система и за грижи в ранна детска възраст. Мярката по ПО ще насочи подкрепа за по-пълно обхващане на децата в предучилищно и училищно образование (с акцент върху уязвимите групи), създаване на достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери.
☒	приносът на допълващото финансиране от ПО към СВОМР предвижда да се отчитат задължителните <i>индикатори</i> съгласно Указанията на УО на ПО <i>Моля, посочете глава, раздел, точка, страница от СВОМР и/или Анализа/ите. Допълнете, опишете, ако е приложимо.</i> Индикатори за изпълнение: ЕЕСО 15 малцинства (включително маргинализирани общности като ромите) SOI1.4 Брой деца и ученици от предучилищното и училищното образование от уязвими групи, получили подкрепа - 65 SOI1.5 Педагогически специалисти и непедагогически персонал, обучени за работа с деца от уязвимите групи - 6 Индикатори за резултат: EECR03 участници, които при напускане на операцията получават квалификация SRI 1.2 Брой ученици от уязвимите групи с подобрени образователни резултата след участие в операцията - 65
☒	исканото допълващо финансиране от ПО към СВОМР е <i>представено на потенциални кандидати/партньори/заинтересовани страни/целеви групи</i> от територията на МИГ-а, допустими съгласно Указанията на УО на ПО <i>Моля, посочете глава, раздел, точка, страница от СВОМР и/или Анализа/ите. Допълнете, опишете, ако е приложимо</i> Допълващо финансиране – 400 000 лева
☒	друго, по преценка на кандидата <i>Моля, попълнете, ако е приложимо, например очакван брой проекти, минимален и максимален размер на БФП за проект, продължителност на проектите и краен срок на дейностите за допълващо финансиране</i> Очакван брой проекти – 6

	Минимален размер на допустимите разходи – 50 000 лева Максимален размер на допустимите разходи 100 000 лева Краен срок за изпълнение на дейности по допълващото финансиране – продължителността на проектите предложения – максимум 36 месеца, но не по-късно от 31.12.2029 г.
--	---

2. Дейности и размер на исканото допълващо финансиране от ПО

☒	1. Подкрепа на деца и ученици. 2. Подкрепа за педагогически специалисти и непедагогически персонал за работа в мултикултурна среда 3. Подкрепа на училищни/предучилищни и местни общности за активно взаимодействие в мултикултурна образователна среда Допустими дейности: Повишаване на уменията на децата и учениците за обучение и общуване в мултикултурна среда, включително психологическа подкрепа и допълнителни обучения за деца/ученици с образователни затруднения, в т.ч. допълнителни обучения по български език; Повишаване на капацитета и квалификацията на педагогическите специалисти и непедагогически персонал; Насърчаване създаването на училищни общности, в които ученици, родители, учители и лидерски екипи развиват умения за ефективно и равноправно взаимодействие в мултикултурна образователна среда; Подкрепа за осигуряване на достъп до качествено образование и за преодоляване на нефинансови бариери в малките населени места.
400 000 лв.	Планиран бюджет на исканото допълващо финансиране от ПО (изпълнение не по-късно от 31.12.2029 г.) към стратегията за BOMP

ПРИЛОЖЕНИЕ
по чл. 17, ал. 2 от ПМС № 494/2024 г.
към Указания за предоставяне на
допълващо финансиране за изпълнение
на СВОМР от ПОС 2021-2027 г.

ДОПЪЛВАЩО ФИНАНСИРАНЕ
ОТ ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА“ 2021-2027 г. КЪМ СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР
на „МИГ Пещера Брацигово“

(наименование на Местната инициативна група)

Приложението се попълва към стратегията на МИГ в съответствие с представената стратегия за ВОМР за финансиране от ЕЗФРСР, изведените приоритети и цели за развитие на територията и утвърдените от Ръководителя на Управляващия орган на ПОС 2021-2027 г. Указания за предоставяне на допълващо финансиране за изпълнение на стратегиите по подхода ВОМР с ресурс от ПОС 2021-2027 г.

В стратегията може да се включи или само една или и двете допустими мерки по ПОС 2021-2027 г., една за приоритет „Отпадъци“ и една за приоритет „Биологично разнообразие“ от програмата, съобразно спецификата и нуждите на съответната местна общност, както следва:

- 1. Приоритет „Отпадъци“, специфична цел: „Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика“ – мярка „Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците, както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението“;*
- 2. Приоритет „Биологично разнообразие“, специфична цел: „Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване“ – мярка „Повишаване на осведомеността относно биологичното разнообразие и заплахите за него в целевата територия на база на мерки планирани в стратегически и планови документи в сектор биоразнообразие“..*

Информацията се попълва поотделно за всяка отделна мярка.

- 1. Наименование на мярката:** „Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците, както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението“. (избира се между посочените по-горе мерки)
- 2. Приоритет по ПОС 2021-2027 г.:** Отпадъци (посочва се приоритетът, релевантен към съответната мярка - или приоритет „Отпадъци“, или приоритет „Биологично разнообразие“)

3. **Специфична цел от ПОС 2021-2027 г.:** Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика (*попълва се специфичната цел, съответстваща на мярката по съответния приоритет*)
4. **Цел на мярката:** (*представя се обосновка защо мярката е необходима за местната общност, към какви местни специфики/проблеми е насочена, какви са очакваните резултати и ползи за територията, както и ефектът от подкрепата за територията на МИГ, какъв е приносът ѝ за постигане на приоритетите/целите на стратегията и съответствието ѝ към одобрен общински/ регионален стратегически / програмен /планов документ. Ако обосновката се съдържа в анализа към стратегията или в самата стратегия, се указва документа, страницата, разделът, точката и т.н.);*

Целта на мярката е насочена към подобряването на осведомеността на населението за целите за управление на отпадъците с основен фокус битовите и строителните отпадъци, за правата, задълженията, възможностите и добри практики, за устойчиво потребление и преход към кръгова икономика.

Мярката е насочена към Специфична цел 3: „Подобряване на условията на живот на местната общност; подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални е между секторни партньорства за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни за развитието на територията; съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност; превенция и управление на риска; използване на потенциала на културното наследство.“

В плановите за интегрирано развитие на общините Пещера и Брацигово 2021 -2027 г. са заложили мерки по управление на битовите отпадъци.

Част от грижата за околната среда е прилагане на ефективно екологосъобразно обезвреждане на генерираните отпадъци, чрез прилагане на мерки, насочени към оптимизиране на системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване; намаляване на количествата отпадъци за депониране чрез предварително третиране; недопускане на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

5. **Целева група или групи:** (*представя се пояснение как са определени целевите групи, как са идентифицирани местните проблеми и потребности на тези групи, които мярката адресира*)

Целевата група е населението от населените места/общини, които са включени в територията на МИГ.

6. **Анализ за необходимостта от мярката на територията на МИГ** (*описват се конкретни местни специфики и обстоятелства, които обосновават необходимостта от изпълнение на мярката*)

Изпълнението на мярката на територията на „МИГ Пещера Брацигово“ е в съответствие на приоритети на двете общини. Общините Пещера и Брацигово са членове на Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Пазарджик. В сдружението участват още общините: Пазарджик, Батак, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово, Септември и Белово. От началото на 2018 год. обезвреждането на битовите отпадъци става на регионален принцип, чрез депониране на Регионално депо за неопасни отпадъци - регион Пазарджик.

Към момента организацията по събирането и транспортирането на битови отпадъци от населените места в община Пещера се осъществява от ОП „Чистота и поддържане на общинската инфраструктура“. На територията на гр. Брацигово има въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Всички нерегламентирани сметища на територията на общините Пещера и Брацигово се почистват периодично. *Нужда: Заинтересованите страни се обединиха около идеята за просветни дейности и внедряване на система за домашно компостиране. Потенциална възможност в тази посока е организирането на тематични мероприятия.*

Дейностите на двете общини в сферата на отпадъците изисква включването не само на инвестиции за осигуряване на изпълнението на основните им функции, но и също така и мащабни информационни дейности, при които местното население и бизнеса, да получат възможността да се запознаят с промените, които са на дневен ред пред обществото, като: съществуващи система за управление на отпадъците и инвестиции за тяхното развитие и подобряване; необходимостта от информация за населението на принципа „плащаш колкото изхвърляш“; добри практики и поведение за предотвратяване образуването на отпадъци; системи за мониторинг на отпадъците; предотвратяване изхвърляне на отпадъци.

7. **Допустими типове бенефициенти** (*посочват се допустими бенефициенти за изпълнение на мярката и обосновка за избора им; при предвидено партньорство се представя пояснение защо същото е необходимо*)

Община Пещера

Община Брацигово

Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани по Закона за юридическите лица, регистрирани със седалище и адрес на управление в общините (Пещера и Брацигово) най-малко 12 месеца предхождащи месеца, в което е подадено проектното предложение. В уставите/учредителните актове на ЮЛНЦ, допустими партньори, следва да са разписани текстове, от които да е видно, че поне една от целите на организацията е свързана със защита/опазване на околната среда. Практическият опит в областта на отпадъците, кръговата икономика, устойчивото развитие, е предимство при оценяването.

Партньорството е задължително, когато бенефициент не е община. В този случай партньорът трябва да са общините към чието население са насочени дейностите. Партньорът трябва да отговаря на изискванията за допустими бенефициенти. Задълженията между страните по кандидатстване и изпълнението на мярката следва да бъдат уредени със споразумение.

8. **Допустими дейности** (*представя се описание на допустимите дейности, обосновани спрямо спецификата на територията, на целевите групи и на техните потребности и необходими за реализацията на мярката*).

Мярката е съобразена с Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. и е насочена към предотвратяване образуване на отпадъци на ниво домакинство, квартал, населено място, община и регион за управление на отпадъците Съобразена е със спазването на високите нива на йерархията за управление на отпадъците и за намаляване на количеството на депонираните битови отпадъците на местно и регионално ниво. Дейностите са съобразени с възможността да се предоставят добри практики и поведение за предотвратяване образуването на отпадъци, дава възможност да се планират модели за въвеждане на принципа „плащаш колкото изхвърляш“

Планирани бъдещи инвестиции за управлението на отпадъците.

Посочените насоки за интервенция по приоритет „Отпадъци“ не са изчерпателни. Окончателните допустими дейности за проектите, подавани в рамките на Стратегия за ВМОР, ще са част от указанията на УО на ПОС.

Допустими дейности

Подпомагане за разпространение на възможности на практика за предотвратяване образуването на отпадъци на ниво домакинство, квартал, населено място, община и

регион за управление на отпадъците. Спазване на йерархията за управлението на отпадъците и за намаляване на количеството депонирани битови отпадъци, подобряване на качеството на услугата и управление на битовите отпадъци на местно и регионално ниво, намаляване на замърсяването с отпадъци, в т.ч. нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, права и задължения за участниците в процесите по управление на отпадъците и др.

Посочените дейности не са изчерпателни. Окончателните допустими дейности за проектите, подавани в рамките на стратегия за ВОМР, ще бъдат част от указанията на УО.

Допустимите дейности са:

- организиране и провеждане на събития (кръгли маси, работни срещи, представяне в медиите, пресконференции, брифинги, представяне на добри практики на място, информационни дни);
- разработване на информационни материали (плакати, брошури, листовки);
- външна реклама (рекламни пана, билбордове и др.);
- ролбанери;
- излъчвания в регионални радиостанции (рекламно-информационни спотове);
- излъчвания в регионални телевизионни канали;
- публикации на официалната интернет страница на бенефициента;
- онлайн публикации в регионални интернет медии и портали;
- публикации в социални медии;
- публикации в регионални печатни медии;
- разработване на онлайн информационни портали, предоставящи практическа информация за системата за управление на битовите отпадъци на ниво населено място/община/регион за управление на отпадъците; за практическите възможности за разделно събиране на отпадъци и за предотвратяване образуването на битови отпадъци; за повишаване на общественото самосъзнание за спазване на високите нива на йерархията за управление на битовите отпадъци, и др.
- рекламно-информационни материали (химикалки, тениски, шапки, еко-торбички и други подходящи според целевата група и посланието);
- алтернативни форми на включване на целевите групи в припознаването на темата и посланието – инсталации, изложби и други.

Конкретните допустими за финансиране разходи ще бъдат допълнително определени в насоките за кандидатстване, част „Условия за кандидатстване“ по ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

9. Бюджет на мярката (*посочват се финансовите параметри – обща стойност на мярката в рамките на съответната стратегия и индикативен размер за потенциални проекти (вкл. максимална стойност)*)

Общата стойност на мярката за „МИГ Пещера Брацигово“ е в размер на 100 000 лева. В рамките на стратегията ще бъде изпълнен един проект с максимална стойност от 100 000 лева.

Максималният интензитет на допустимите разходи е в рамките на бюджета на мярката и ще включва финансирането на един проект. Максималният интензитет на помощта е до 100% от общата стойност на допустимите разходи.

Допустимите разходи се определят на база изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕФСУ, разпоредбите на Регламент (ЕС, Евроатом) 204/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г.

за установяване на общоприложимите разпоредби на Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и „Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика и приложимото национално законодателство на финансовата рамка 2021-2027 г.

10. Показател за резултат (посочва се показател за резултат, чрез който ще се измерва изпълнението на мярката, базова и целева стойност, описва как ще бъде достигната целевата стойност и източниците на информация при отчитането)

Основен индикатор за изпълнение на дейностите по приоритет „Отпадъци“, са лицата, които пряко ще бъдат обхванати от резултатите на проекти. Целта е до 2027 година техният индикативен брой да е 2000.

Целевата стойност за изпълнение на проекта ще бъде достигната чрез: организационни дейности осъществявани от офиса на местната инициативна група; информиране на заинтересованите страни от прилагането на мярката, които са идентифицирани при подготовката на стратегията - Оценка на нагласите на заинтересованите страни за моделите и насоките на развитие на региона на територията на „МИГ Пещера Брацигово“.

Източник на информация са базата данни за индикаторите на мониторинг - годишни отчети и финален отчет.

Информацията се попълва поотделно за всяка отделна мярка.

1. **Наименование на мярката:** (избира се между посочените по-горе мерки)
„Повишаване осведомеността относно биологичното разнообразие и заплахите за него в целевата територия на база на мерки планирани в стратегически и планови документи в сектор биоразнообразие“.
2. **Приоритет по ПОС 2021-2027 г.:** (посочва се приоритетът, релевантен към съответната мярка - или приоритет „Отпадъци“, или приоритет „Биологично разнообразие“)
Приоритет „Биологично разнообразие“
3. **Специфична цел от ПОС 2021-2027 г.:** (попълва се специфичната цел, съответстваща на мярката по съответния приоритет)
Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване.
4. **Цел на мярката:** (представя се обосновка защо мярката е необходима за местната общност, към какви местни специфики/проблеми е насочена, какви са очакваните резултати и ползи за територията, както и ефектът от подкрепата за територията на МИГ, какъв е приносът ѝ за постигане на приоритетите/целите на стратегията и съответствието ѝ към одобрен общински/ регионален стратегически / програмен /планов документ. Ако обосновката се съдържа в анализа към стратегията или в самата стратегия, се указва документа, страницата, разделът, точката и т.н.);
Целта на мярката за допълващо финансиране за изпълнение на подхода ВОМР е да повиши осведомеността относно биологичното разнообразие и заплахите за него на

територията на „МИГ Пещера Брацигово“ на базата на мерки планирани в стратегически и планови документи в сектор биоразнообразие. Те са основна част от Националната програма за приоритетни дейности на мрежата Натура 2000, Планове за действие на видове, Планове за управление на защитените зони, Планове за управление за защитените територии.

За нуждите на Стратегията на „МИГ Пещера Брацигово“ е разработен анализ „Оценка на природните ресурси и климатичните условия на територията на общините Пещера и Брацигово“. В раздел 3.4 от анализа от страници 26 до 32 е направена ретроспекция на биоразнообразието на територията на МИГ.

Чрез прилагането на мярката на територията на „МИГ Пещера Брацигово“ ще се подобри значително осведомеността на населението относно биологичното разнообразие и заплахите за него на целевата територия на МИГ.

5. **Целева група или групи:** *(представя се пояснение как са определени целевите групи, как са идентифицирани местните проблеми и потребности на тези групи, които мярката адресира)*

Целевите групи могат по изпълнение на приоритет 3 са: Население от населените места на територията на „МИГ Пещера Брацигово“: бизнес сектор; ловци и рибари; събирачи на лечебни и други растения.

Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване, се отнася до населението, които със своята дейност могат да доведат до нанасяне на щети на природата (например земеделска дейност) Бизнес сектора със своите проекти за бизнес на територията, е целева група поради факта, че всяка една дейност е насочена към оценка на въздействието. Ловците и рибарите са целева група поради факта, че има действащо законодателство за сроковете на лов и риболов, които следва да се спазват за съответните територии и информацията за тях е задължителен елемент от тяхната дейност.

6. **Анализ за необходимостта от мярката на територията на МИГ** *(описват се конкретни местни специфики и обстоятелства, които обосновават необходимостта от изпълнение на мярката)*

Територията на „МИГ Пещера Брацигово“ разполага с обширен горски фонд. Според последните публикувани данни от НСИ, горските територии са както следва: Община Пещера – 6067.3 ха; Община Брацигово – 11432.41 ха. Горският фонд се управлява от ДГС Пещера, което включва землищата на Пещера и Брацигово. Релефът на стопанството в по-голямата си част е планински и малко част хълмисто-предпланински и равнинно-хълмист. Средната надморска височина е 978 метро. Основните дървесни видове, които се срещат са черен и бял бор, дъб, бук, ела и смърч. На територията на Община Пещера попадат: Резерват „Купен“; Защитена местност „Грамадите“; Защитена местност „Тъмра“; Природна забележителност „Пещера Снежанка“.

В териториалния обхват на община Пещера попадат част от следните защитени зони от Натура 2000 по смисъла на Закона за биологично разнообразие: **33 BG0002063 „Западни Родопи“** за опазване на дивите птици; **33 BG0002057 „Бесепарски ридове“** за опазване на дивите птици; **33 BG0000254 „Бесепарски възвишения“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна; **33 BG0001030 „Родопи - Западни“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Община Брацигово е богата на защитени територии и защитени зони, включени в Натура 2000. Те са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни

или забележителни обекти на неживата природа. На територията на общината попадат общо осем защитени територии: Защитена местност „Атолука“ - с. Равногор; Защитена местност „Винище“ - с. Равногор; Защитена местност „Грамадите“ - град Брацигово; Защитена местност „Корията“ - с. Равногор; Резерват „Купена“ - с. Равногор и с. Розово; Защитена местност „Находище на атинска мерендера“ - с. Исперихово; Защитена местност „Находище на стояново лютиче“ - с. Равногор; Защитена местност „Тъмра“ - с. Розово.

За подобряване състоянието на околната среда и съхраняване на природните дадености, е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване на екологичната култура на населението. Информационните дейности са възможността в тази насока. По този начин резултатът ще бъде ограничаване интензитета на отрицателните въздействия върху околната среда.

7. **Допустими типове бенефициенти** (*посочват се допустими бенефициенти за изпълнение на мярката и обосновка за избора им; при предвидено партньорство се представя пояснение защо същото е необходимо*)

Община Пещера

Община Брацигово

Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани по Закона за юридическите лица, регистрирани със седалище и адрес на управление в общините (Пещера и Брацигово) най-малко 12 месеца предхождащи месеца, в което е подадено проектното предложение. В уставите/учредителните актове на ЮЛНЦ, допустими партньори, следва да са разписани текстове, от които да е видно, че поне една от целите на организацията е свързана със защита/опазване на околната среда. Практическият опит в областта на отпадъците, кръговата икономика, устойчивото развитие, е предимство при оценяването.

Партньорството е задължително, когато бенефициент не е община. В този случай партньорът трябва да са общините към чието население са насочени дейностите. Партньорът трябва да отговаря на изискванията за допустими бенефициенти. Задълженията между страните по кандидатстване и изпълнението на мярката следва да бъдат уредени със споразумение.

8. **Допустими дейности** (*представя се описание на допустимите дейности, обосновани спрямо спецификата на територията, на целевите групи и на техните потребности и необходими за реализацията на мярката*)

По приоритет „Биологично разнообразие“ на ПОС 2021-2027 г. е предвидена финансова подкрепа за допълващо финансиране за изпълнение на подхода ВОМР с цел да се повиши осведомеността относно биологичното разнообразие и заплахите за него на територията на „МИГ Пещера Брацигово“ на базата на мерки планирани в стратегически и планови документи.

Допустимите дейности по Приоритет 3 са:

- организиране и провеждане на събития (кръгли маси, работни срещи, представяне в медиите, пресконференции, брифинги, представяне на добри практики на място, информационни дни);
- разработване на информационни материали (плакати, брошури, листовки);
- външна реклама (рекламни пана, билбордове и др.);
- ролбанери;
- излъчвания в регионални радиостанции (рекламно-информационни спотове);
- излъчвания в регионални телевизионни канали;
- публикации на официалната интернет страница на бенефициента;
- онлайн публикации в регионални интернет медии и портали;

- публикации в социални медии;
- публикации в регионални печатни медии;
- разработване на онлайн информационни портали, предоставящи практическа информация за опазване на биологичното разнообразие на територията на „МИГ Пещера Брацигово“; заплахите за него; практическите възможности за адресиране на тези заплахи от страна на съответната целева група; повишаване на общественото самосъзнание за опазване на биологичното разнообразие в Натура 2000.
- рекламно-информационни материали (химикалки, тениски, шапки, еко-торбички и други подходящи според целевата група и посланието);
- алтернативни форми на включване на целевите групи в припознаването на темата и посланието – инсталации, изложби и други.

Конкретните допустими за финансиране разходи ще бъдат допълнително определени в насоките за кандидатстване, част „Условия за кандидатстване“ по ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА“ 2021 – 2027 г.

9. Бюджет на мярката *(посочват се финансовите параметри – обща стойност на мярката в рамките на съответната стратегия и индикативен размер за потенциални проекти (вкл. максимална стойност))*

Общата стойност на мярката за „МИГ Пещера Брацигово“ е в размер на 100 000 лева. В рамките на стратегията ще бъде изпълнен един проект с максимална стойност от 100 000 лева.

Максималният интензитет на допустимите разходи е в рамките на бюджета на мярката и ще включва финансирането на един проект. Максималният интензитет на помощта е до 100% от общата стойност на допустимите разходи.

Допустимите разходи се определят на база изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕФСУ, разпоредбите на Регламент (ЕС, Евроатом) 204/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за установяване на общоприложимите разпоредби на Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и „Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика и приложимото национално законодателство на финансовата рамка 2021-2027 г.

10. Показател за резултат *(посочва се показател за резултат, чрез който ще се измерва изпълнението на мярката, базова и целева стойност, описва как ще бъде достигната целевата стойност и източниците на информация при отчитането)*

Основен индикатор за изпълнение на дейностите по приоритет „Биологично разнообразие“ са лицата, които пряко ще бъдат обхванати от резултатите на проекти. Целта е до 2027 година техният индикативен брой да е 1100.

Целевата стойност за изпълнение на проекта ще бъде достигната чрез: организационни дейности осъществявани от офиса на местната инициативна група; информиране на заинтересованите страни от прилагането на мярката, които са

идентифицирани при подготовката на стратегията - Оценка на нагласите на заинтересованите страни за моделите и насоките на развитие на региона на територията на „МИГ Пещера Брацигово“.

Източник на информация са базата данни за индикаторите на мониторинг - годишни отчети и финален отчет.

Приложение съгласно чл. 17, ал. 2 на ПМС 494/2024 г. за кандидатстване за допълващо финансиране по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г.

Мярка „Внедряване на иновации в МСП на територията на местни инициативни групи (МИГ)“¹

Наименование на мярката²

Внедряване на иновации в МСП на територията на местните инициативни групи (МИГ)

1. Описание на мярката (до половин страница)

1.1. *Формулира се целта на мярката и какви са очакваните резултати и ползи за територията в изпълнение на мярката.*

1.2. *Анализ на нуждите и идентифицирани проблеми на територията, свързани с иновационната активност и внедряването на иновации в предприятията (посочват се спрямо обхвата на допустимите дейности за финансиране от програмата, описва се към какви местни специфики/проблеми е насочена мярката, какъв е ефектът от подкрепата за територията на МИГ – реферира се към страница от стратегията).*

1.3. *Описва се заявеното финансиране по ПКИП в обхвата на кои приоритети и специфични цели попада - принос към специфичните цели на програмата.*

1.1. Цел на мярката и очаквани резултати:

Целта на мярката е фокусирана в подкрепата на българските предприятия за внедряването на иновационни продукти или в управлението на бизнес процесите, като приоритет са селските райони.

В резултат от изпълнението на мярката се очаква да се повиши иновационната активност и конкурентоспособност на предприятията. Очаква се на територията на „МИГ Пещера Брацигово“ да се увеличи дела на фирмите, които внедряват иновации в тематичните области на ИСИС.

Прилагането на мярката ще доведе до следните резултати:

1 При идентифицирани потребности за допълващо финансиране по ПКИП МИГ може да включи посочената мярка в Приложението съгласно чл. 17, ал. 2 на ПМС № 494/2024 г.

2 При описване на параметрите на мярката, моля, посочете глава, раздел, точка, страница от анализа/ите, както и относимите текстове в стратегията за местно развитие (където е приложимо).

-Увеличаване на частните инвестиции, които допълват публичното подпомагане от 35 до 50%. Предвижда се финансирането на 4 проекта. Индикативния минимален размер на БФП за проекти е 30 000 лева, а максималния размер 200 000 лева.

-Малки и средни предприятия, които въвеждат иновация в продукти или в процеси. Предвижда се в рамките на изпълнение на Стратегията на ВОМР на да се въведат две нови технологии.

Показатели за крайния продукт:

- Подпомогнати предприятия (в т.ч. микро-,малки, средни предприятия) – 4;

- Подпомогнати предприятия чрез безвъзмездна помощ - 4

1.2. Анализ на нуждите и идентифицирани проблеми на територията, свързани с иновационната активност и внедряването на иновации в предприятията:

Постигането на основната стратегическа цел ще се осъществи чрез реализиране на **три приоритета**, като приоритет 1: Стимулиране на инвестиционната активност за постигане на динамична, конкурентноспособна икономика. Реализацията и ще доведе до постигане на следните специфични цели: повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и възможности за укрепване и създаване на устойчив местен бизнес, включително чрез подкрепа за алтернативни дейности; подкрепа за въвеждане на нови иновативни технологии за устойчиво развитие на бизнеса; подобряване на ресурсната ефективност; подкрепа за териториалната идентичност чрез стимулиране на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер

Икономиката на територията на „МИГ Пещера-Брацигово“ е с индустриално-аграрна структура. Структуроопределящите отрасли са химическата, винарската, обувната, шивашката и дървообработващата промишленост. Туризмът е слабо развит сектор на местната икономика в община Пещера въпреки наличието на природен и културен потенциал. Необходимо е да се предприемат мерки за промоция на територията, създаване на нови и модернизиране на съществуващи съпътстващи туризма услуги и създаване на качествен туристическия продукт.

Икономическата ситуацията в общината значително се подобрява, като през 2021 г. оперират 673 дружества или с 9 на сто по-малко. За сметка на това нетните приходи се увеличават с 44 на сто и възлизат на стойност 876 873 хил.лв. Структурата на фирмите, които оперират на пазара е сравнително балансирана. Близко 92 на сто от фирмите са микропредприятия със заети до 9 души. Те осигуряват 10.5 на сто от приходите от стопанска дейност в общината. Малки предприятия са 42 на брой (6%) и осигуряват приходи от 117 239 хил. лева. това представлява 12.3 % от приходите на общината.

Икономическата ситуацията в община Брацигово значително се подобрява, като през 2021 г. оперират 266 дружества. Нетните приходи са увеличени с 20 на сто и възлизат на стойност 35 867 хил. лв. В община Брацигово развиват дейност предимно микро и малки фирми. Близко 95 на сто от опериращите фирми са в категорията „микро“ и брой на заетите до 9 човека. Те осигуряват 63 на сто от приходите от стопанска дейност в общината – 24 783 хил. лева. Малките фирми, които осигуряват заетост от 10 до 49 души са 12 на брой. Приходите от тяхната дейност са 14 017 хил. лева (27%).

За 2021 г. се отчита увеличаване на Дълготрайните материални активи (ДМА) в община Пещера с 80% спрямо базовата 2017 г., което е за сметка на инвестиции в

преработващата промишленост, които отчита ръст от 86%. ДМА в сектор „Селско стопанство“ през 2021 г. отчита ръст от 30%, но са с малък обем – 29 909 хил. лева. В община Брацигово стойността на ДМА през 2021 г. отчита спад спрямо 2017 г. с 22 на сто, което се дължи на срив в преработващата промишленост. Сектор „Селско стопанство“ регистрира ръст от 27% но при ниски базови нива. *Нужди: Приносът на МИГ Пещера Брацигово следва да е с насоченост подпомагането най-вече на микро- и малките бизнес структури, които са силно уязвими от пазарната конюнктура и без подкрепата на политиката за развитие на селските райони не би могла да планира инвестиции и развитие.*

Предприятията на територията на МИГ имат положителен опит при подготовката и реализацията на проекти по оперативните програми. Това е предпоставка за устойчивото им развитие и стабилност. Проблем, който се очертава пред малкия и среден бизнес е трудността им за финансиране на проектите.

- 1.3. Заявеното финансиране по ПК ИП попада в обхвата на следните приоритети и специфични цели на ПК ИП - принос към специфичните цели на програмата:

Заявеното финансиране на ПК ИП е в двата основни приоритета на мярката: Приоритет 1 „Иновации и растеж“ със специфична цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряване на модерни технологии“; Приоритет 2 „Кръгова икономика“ със специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика“.

2. **Допустими дейности**, конкретно необходими за реализация на мярката (*следва да съответстват на дейностите, описани в Указанията*)

Проектите по линия на допълващото финансиране по ПК ИП са насочени и ще се използват за внедряване на иновации в МСП. Осигурената подкрепа е насочена на този етап към две дейности: Дейност 1. Внедряване на продуктова иновация (стоки или услуги) или иновация в бизнес процесите посредством придобиване на машини, съоръжения и оборудване, представляващи дълготраен материален актив; Дейност 2. Внедряване на продуктова иновация (стока или услуга) или иновация на бизнес процесите посредством придобиване на специализиран софтуер, патенти, лицензи, представляващи дълготрайни нематериални активи.

Тематичните области към които ще се реализират иновативни проекти са: Индустрия за здравословен живот, биоикономика и биотехнологии; Нови технологии в креативни и рекреативни индустрии; Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика.

Допустимите дейности по мярката са:

Въвеждане на нови иновативни методи в селското стопанство без използване на химически препарати за борба с вредителите.

Причината за избор на тези дейности е свързана с характеристиката на региона, който обхваща местната инициативна група. Развитието на конвенционално земеделие е преобладаващо, но голяма част от фирмите търсят алтернативи за развитие чрез въвеждането на нови иновативни методи за производство, които да ограничат ползването на препарати за растителна защита и по този начин да развият биологичното производство. Очаквания принос от прилагането на мярката е свързан с повишаване на иновационната активност и конкурентоспособност на

предприятията чрез подобряване на производствените процеси. Това е възможност за повишаване на конкурентоспособността на предприемачите.

Методи за чисто производство, съхранение, преработка и достиган да крайния потребител на специфични български съставки, средства и продукти. Преработвателната промишленост в региона е развита в региона на местната инициативна група. Създаването на нови продукти и технологии за производство, съхранение и преработка на специфични български съставки, е предпоставка за разнообразяване на асортимента от продукти, които по своя характер са иновативни. Очаквания принос на тази подкрепена дейност се изразява основно в увеличаване на дела на предприятията, които самостоятелно разработват/внедряват и разпространяват иновации.

Културни и творчески индустрии, вкл. дигитализация. На територията на „МИГ Пещера Брацигово“ е развита добре читалищната дейност. Тя е отправна възможност за живеещите на територията да участват в различни форми на обучение извън класната дейност. Очакваният принос от прилагането на мярката е свързан с по-пълното задоволяване на нуждите на района със съвременни системи и за запазване на културното наследство чрез въвеждане на нови технологични решения.

Иновации в областта на производството, съхранението, спестяване, ефективно разпределение и потребление на енергия, вкл. от различни възобновяеми енергийни източници. Технологии за ефективно използване на ресурсите, за използване на алтернативни суровини и материали. Кръговата икономика е алтернатива на традиционната линейна икономика (произведи, използвай, изхвърли), като при нея ресурсите се запазват в употреба, колкото е възможно по-дълго и се извлича максималната стойност от тях по време на употреба. След това, в края на всеки експлоатационен живот, се възстановяват и регенерират продукти и материали. Очаквания принос от прилагането на мярката е свързан с повишаване на иновационната активност и конкурентоспособността на предприятията, които внедряват иновации в тематичните области на ИСИС. Чрез изпълнение на проектите ще се създадат условия за въвеждане в МСП на местно ниво на нови технологични решения.

3. Допустими целеви групи, към които ще бъде насочено допълващото финансиране по ПКПП (посочват се заинтересованите целеви групи на територията на МИГ).

Основните целеви групи на територията на „МИГ Пещера Брацигово“ са микро, малки и средни предприятия съгласно Закона за малките и средни предприятия.

Целевата група следва да отговаря освен това на следните изисквания:

Допустимите кандидати трябва да са търговци по смисъла на Търговския закон;

Допустимите кандидати следва да имат адресна регистрация, да извършват дейността си и да са заявили подкрепа за дейности, които осъществяват на територията на „МИГ Пещера Брацигово“

Допустимите кандидати трябва да отговарят на изискванията за микро, малко и средно предприятие.

4. Размер на заявеното финансиране от МИГ и разпределение на средствата по приоритети/специфични цели *(посочва се: общият бюджет на мярката; разпределението на средствата по приоритети).*

4.1. Общ бюджет на мярката: 540 000 лева

4.2. Разпределение на средствата по приоритети:

Приоритет 1. Иновации и растеж 270 000 лева

Приоритет 2. Кръгова икономика 270 000 лева